

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

1951

LETNIK VII. – LI.

6

VSEBINA: Rado Kočever: ŠIROKA PEČ / Janko Blažej: HOCHSCHWAB
/ Marijan Perko: DVE VARIANTI V TRAVNIKU / Dr. Oskar Reya:
VREME TRIGLAVA / Marijan Perko: DELO ALPINISTIČNIH ODSE-
KOV OD LETA 1945 DO 1951 / DRUŠTVENE NOVICE / RAZGLED
PO SVETU

Planinski Vestnik je glasilo Planinske zveze Sloventje / Izdaja ga imenovana zveza, urejuje pa uredniški odbor / Revija izhaja 12krat na leto, po potrebi v snopičih po dve številki skupaj / Članki se pošiljajo na naslov: Tine Orel, Celje, I. gimnazija / Uprava: Fizkulturna založba Slovenije, Ljubljana, Likozarjeva ulica, pošt. predal 58, tel. 33-85 / Tu se urejujejo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, računi, razvid naslovov / Tiska Celjska tiskarna v Celju / Letna naročnina znaša 280 din in se lahko plača tudi v štirih obrokih po 70 din / Tek. rač. revije pri Narodni banki 602-90331-0 / Spremembo naslova naj naročniki javijo na Upravo Planinskega Vestnika / Pri spremembi naslova javljajte prejšnji in novi naslov, po možnosti s tiskanimi črkami, da ne bo pomot.

OBISČITE

GOSTINSKA

PODJETJA

GLAVNEGA

M E S T A

LJUBLJANE

Restavracije:

Rio, Selenburgova ulica z barom
Slavija, Gosposvetska cesta
Daj dam, Cankarjeva ulica
Činkole, Poljanska cesta

Kavarne:

Emona, Cankarjeva ulica
Evropa, Gosposvetska cesta
Nebotičnik, Gajevo 1 z barom
Tabor, Skofja ulica

Slaščičarna:

Volga, Cankarjeva ulica

Gostilne:

Figovec, Tyrseva cesta
Savica, Celovška cesta
Sokol, Pred skofljo
Belokranjc, Florjanska ulica
Rožnik, Pot na Rožnik
Podrožnik, Pot na Rožnik
Ruski car, Mala vas 16, Jezica

Hotel:

Soča, Sv. Petra cesta

Prenočišča:

Pri starem Tišlerju (za prehodne goste)
Pri Belokranjcu, Florjanska ulica

Restavracije:

za usl. na potovanju: Tavčarjeva ulica 4
Stari Tišler, Kolodvorska ulica

Široka peč je čudovita gora v Martuljkovi skupini. Stena strmo prepada na sever s skoraj 800 m visoko, navpično severno steno. Malo je gora, kj bi me s svojo lepo obliko tako priklenile in ostale pri srcu, kakor je Široka peč.

Ne vem, zakaj mi je ta gora tako všeč. Če bi hotel odgovoriti, bi bil v zadregi kakor pred vprašanjem, zakaj hodimo v gore. Nisem dosti krát zahajal v Martuljek, toda kadar sem se vračal iz njegovih sten, je bila vedno kaka težja tura za menoj.

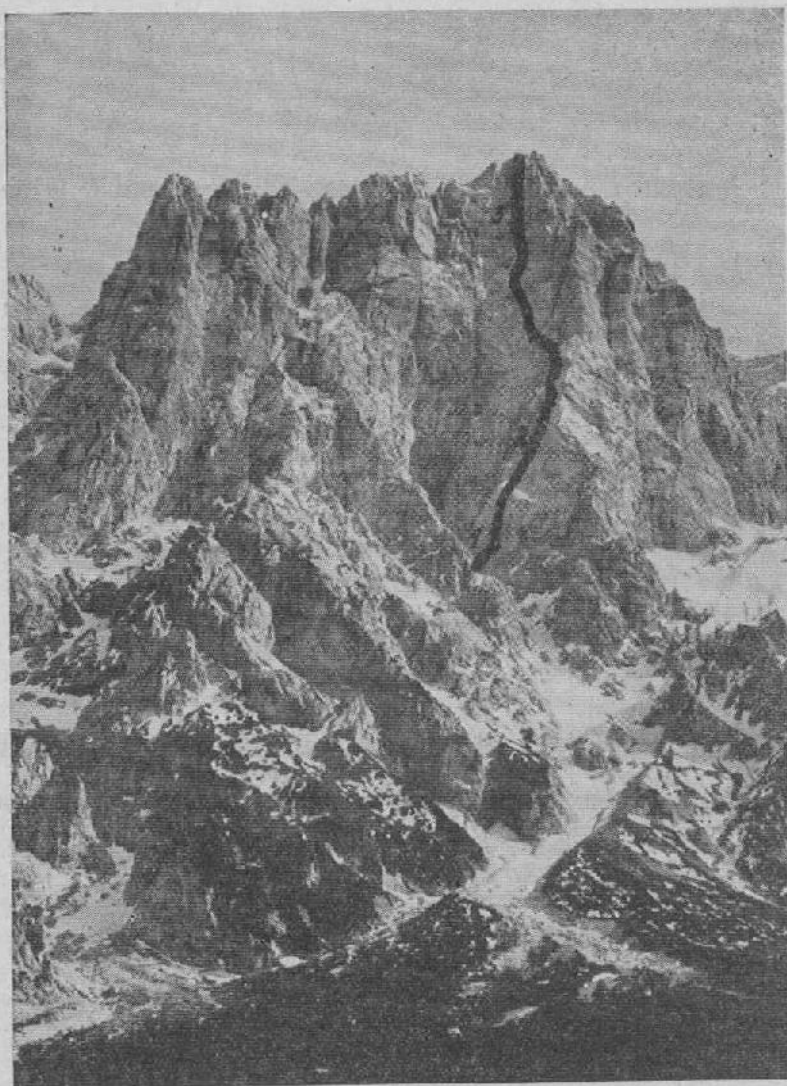
Steni Široke peči in Špika sta steni svetovnega slovesa. Tega nam ne dokazujejo le inozemske smeri v obeh stenah. Imeni obeh pozna mnogo alpinistov širom po Evropi. Ko smo lani lazili po Evnopi in prišli v stik z alpinisti raznih dežel, smo videli, da so Triglav, Travnik, Jalovec, Špik in Široka peč imena za Julijske Alpe v tujini.

Leta 1947 sem bil prvič v gorah Martuljka. Moja prva plezalna pot in sploh prva pot v te gore je veljala severni steni Široke peči. Že takrat me je stena prevzela. Bila mi je nato vedno pred očmi, na vsakem koraku v gorah in v dolini. Ko smo se z vlakom vozili v Planico ali Kranjsko goro, je bil pogled na Široko peč od vseh najlepši. Samo začetna razvojna stopnja v alpinizmu ni dovoljevala stopiti v njene najstrmejše robove. Težko sem čakal dne, ko sem stopil v severozapadni raz te stene. Veliko sten, grebenov in razov je bilo treba prej preplezati. Zavedal sem se, da so za take stvari potrebne izkušnje, ki pa si jih pridobiš le na turah in to postopoma.

Leta 1948 sem ponavljajl smeri v Julijskih Alpah. Tako sem nekega julijskega dne stal v vstopu blizu znanih »petih macesnov«. Takrat se mi niti sanjalo ni, da bo to eden najtežjih dnevov mojega življenja v gorah. Doživel sem tisti dan silovito gorsko neurje. V najhujši strminji v rdečem krušljivem skalovju sva visela na vrvi in se tresla pod malim previsom za življenje. Po tej turi me je nekoliko minulo veselje do Široke peči. Stena je zahajala v pozabo, toda ne za dolgo. Ko smo nekega lepega poletnega popoldneva sedeli na zeleni travi pod Dedčevo steno in v miru uživali zmagovite dneve iz sten, mi je znova prišla na misel Široka peč. Tisti čas je bil v ospredju zanimanja eden zadnjih naravnih problemov v Julijskih Alpah, direktna smer v severni steni Široke peči. Načrt nas je tako navdušil, da smo se zedinili za poizkus.

Tretjega septembra 1949 smo se dobili zvečer na ljubljanskem kolodvoru. Prišli so s »štajercem« Cic, Ivan, Koko in Veninšek. Vlak na Gorenjsko je bil skoraj prazen, le odpeljati ni hotel. Čakali smo skoro dve uri, ker lokomotiva ni imela pare. Tako smo se namesto ob sedmih odpeljali šele ob devetih. Seveda smo prišli v Martuljk šele po polnoči, v bivak za Akom pa tik pred prvo jutranjo zarjo.

Tistikrat sva s Cicem šele pod steno določila potek bodoče smeri. Ni bila to najina navada, kajti običajno sva vsako smer prej dobro

Severna stena Široke peči v Martuljkovi skupini

Foto Jaka Čop

preštudirala. Kar se tiče opreme, sva bila tisto leto izvrstno opremljena, tudi v kondiciji sva bila na višku.

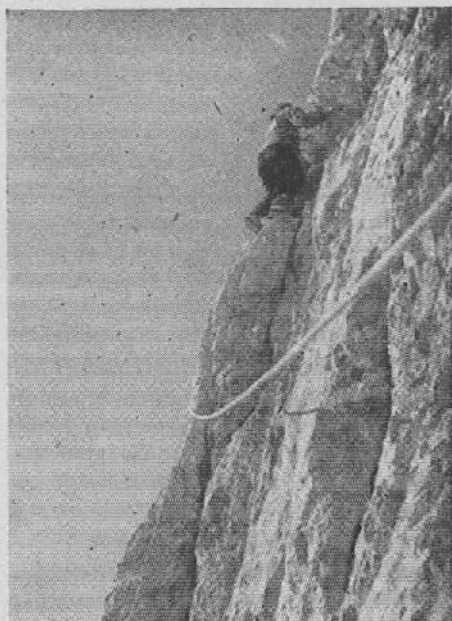
Lep dan se je porajal, ko sva se dvigala po desnem bregu grape proti steni, kjer se pozimi zbirajo plazovi, poleti pa hudourniki. Trikrat sem hodil dosihdob tod navzgor in vedno po drugi poti nazaj. Postajala sva le v toliko, da sva si sproti določevala in ugibala potek smeri. Izbire ni bilo velike. Edina možnost je bila v vpadnici vrha z

vstopom iz konca velike grape. Kaj vse bo prišlo tam gori, naju ni skrbelo. Navadila sva se že toliko drug na drugega in bila tehnično na taki višini, da naju težave niso toliko skrbele kolikor čas. Saj je Cic moral naslednje jutro biti že v službi in to skoraj 200 km od tod.

Prišla sva do mesta, kjer grapa prehaja v previsno skalovje. Dolgo se nisva obotavljala in tovariš je začel odvijati vrv. Obesila sva še kline za pas in pričela. Tu na koncu grape na njenem desnem delu, kjer sva si določila vstop, je bilo vse gladko in navzdol obrnjeno. Snežni plazovi in nalivi so izgladili steno, da ni bilo niti špranje za klin. Kazali sta se dve možnosti: ali iz skrajnega konca grape ali kakih trideset metrov niže. Položaj na obeh mestih je bil tako neroden, da sva skoraj uro izbirala obe možnosti. Slednjič nama je z veliko muko uspelo na desni strani. Več kakor uro je trajalo, preden je Cic preplezal prvih sedem metrov. (Jeseniška naveza Krušič-Šilar je vstopila pred enim mesecem tik rdečine v steno okrog 30 metrov više od najinega vstopa, po 200 m sta se oba plezalca vrnila. Vstop Krušiča in Šilarja sta uporabila tudi ljubljanska plezalca Vavken Vido in Levstik Igor, ki sta v poletju 1950 smer s svojo izstopno varianto ponovila.) Teh 7 metrov je skrajno težavnih. Plezaš na malih oprimkih po gladki previsni steni prosto brez klina. Sama sreča, da je bilo to pri vstopu, kjer sva bila še spočita in bi v najslabšem primeru lahko skočila nazaj. Cic je prevzel varovanje in izplezal sem po težki steni, uporabljajoč kline za varovanje do male strehe. Tu sem stal tako slabo, da so se mi začele noge tresti. K sreči pa je Cic kmalu preplezal streho in mi javil, da je na boljšem terenu. Ko sem došel do njega, sem videl, da sva dosegla vrsto manjših teras, ki se zaporedoma vrstijo proti veliki previsni zavori. Tu sva našla star zarjavel klin z obročkom, verjetno še od poskusa pred 15-imi leti. Takrat so namreč poskusili srečo znani jeseniški plezalci: Joža Čop, Matevž Frelih, dr. Miha Potočnik in Andrej More.

Naslednjih kakih pet lahkih raztežajev sva se prav razveselila. Hitro sva pridobivala dragoceno višino brez posebnega napora. Sedaj je tudi padlo z naju tisto moreče razpoloženje, katerega sva se našla pri vstopu. V takih lahkih mestih se plezalec vedno oddahne, pa naj ga potem čaka še taka težava. Ni se potem čuditi nekaterim izpostavljenim smerem, da zbujajo občudovanje, četudi nimajo posebnih težkoč. Kako drugače se človek počuti, ko pride na lažji teren po napetih trenutkih. Mislim, da se tudi najbolj udobna postelja in najidealnejši počitek ob morski obali temu ne da primerjati. Ni večjega zadovoljstva, kakor ko dospoš v Rampo iz Aschenbrennerjeve smeri v Travniku ali nad Herletovo prečnico v Ojstrici.

Lahek svet se kmalu konča z veliko previsno zavoro. Nad previsi pa je zopet kazalo boljše. Zavedala sva se, da stojiva pod najtežjim delom stene, ki je obrnil že dve dobro opremljeni plezalni družbi. Tu sva se navezala še na eno vrv. Vrsta je bila na meni in Cic je prevzel

V severni steni Široke peči

V severni steni Široke peči Foto Rado Kočevar

varovanje. Omenjeni previsi se vlečejo od velike zajede, v katere območju sva plezala do severozahodnega raza. Midva sva si izbrala smer nekako po sredi. Že prvi metri so bili težki. Zabil sem specialni klin in izplezal na rob. Preden pa mi je uspelo zabiti naslednji klin, sem začutil, da so se mi udrla tla pod nogami. Hip nato sem videl v zraku pod seboj orjaški skalni blok. Treščilo je enkrat, dvakrat in čisto ozračje je polnil duh po žveplu. K sreči je tovariš varoval na desni strani in je šlo vse mimo. To je bilo že drugo doživetje v tej steni. Pred letom dni se mi je podobno pripetilo v Dibonovi smeri. Takrat je blok sprožila vrvi. S težavo sem potem zabil specialni klin v nerodnem položaju. Plezal sem nekaj metrov navzgor in nato v tegu vrvi prečil zopet v levo, od tu dalje pa prosto do stojišča. Preplezani del je precej težak, dasi ne dosega tistih skrajno težavnih in tveganih mest, n. pr. v severni steni Travnika ali Dedca. Pri prvi ponovitvi smeri v poletju 1950 sta plezalca Igor Levstik in Vido Vavken to mesto imenovala s »hruško«. Kaj pa imajo ti previsi skupnega s hruško, sicer ne vem in tudi sama ne vesta, kako sta prišla na to misel. Baje se iz doline tako vidi. Toda ime je sedaj že tako udomačeno kakor n. pr. »ladja« v triglavski steni in bržkone bo tudi ostalo pri tem.

Na dobrem stojišču sem si prižgal cigareto. Za hip sva obstala in pogledala naokrog.

V severni steni Široke peči

Foto Rado Kočever

Desno od naju se je strmo dvigal Dibonov raz. Visoko gori nad glavama je bila ona rdeča kaminasta zajeda, iz katere se je od časa do časa odtrgal kak drobec kamenine. Tovarišu sem pravil o dogodku prejšnjega leta. Sedaj je bilo ozračje mirno. Bili so lepi polctni dnevi. Lepo so se videli vrhovi Visokih Tur in doline Koroške. V stenah naokoli je bil mir, skoraj nobene naveze ni bilo. Le v steni Špika so bili najini tovariši. Bili smo sami tistikrat v teh gorah. Tam preko v dolini Vrat pa se je tisti dan trlo naroda. V severni steni Triglava so plezali kakor »ščurki«, mi je pozneje pripovedoval tovariš, ki je bil tistega dne v Vratih.

Za silo sva se oddahnila, a morala sva naprej, vrh je bil še daleč. Pohiteti je treba, da ga doseževa še pred nočjo. Plezala

sva brez počitka, kajti tovariš je moral naslednjega dne biti že v službi. Stena je bila strma, toda toliko razčlenjena, da sva lahko plezala brez klinov. Po nekaj raztežajih sva se močno približala veliki prižnici severozahodnega raza. Bila sva od nje oddaljena le kakih 80 metrov. Lahko bi tu izplezala na raz, s tem pa problem smeri še zdavnaj ne bi bil rešen. (Levstik in Vavken sta tu prestopila iz originalne smeri in izvedla varianto na Dibonov raz, tako da je gornji del smeri ostal še do danes neponovljen.) Položaj v tem delu stene je precej izpostavljen, toda skala je trdna, medtem ko se ostala mesta v steni odlikujejo po svoji rdeči barvi in krušljivosti. Kar vesela sva bila zopet trdne pečine. Iz zajede sva nato prečila v izpostavljeni steni na levo in zabila dva klina. Teren je postajal čedalje bolj strm. Posebno težka je bila previsna poč, kjer je Cic zabil številne klince za varovanje. Težki vrvni raztežaji so se vrstili. Nad seboj nisva mogla razbrati težavnost terena. Že sva mislila na bivak, ko naju je lepa polica privedla v lažji svet. Bila sva prijetno presenečena, ko sva zopet začutila varnejša tla pod nogami. Nahajala sva se v vzhodju velikega kamina, ki od tu reže steno prav do vrha. Bila sva presenečena tembolj, ker tu nisva pričakovala lažjega sveta. To nama je dalo novo upanje in še nocojšnji izstop iz stene. Kamin je v sredi zaprt z veliko streho. Ta streha naju je že iz doline skrbela, ko sva zjutraj stopala proti steni.

Toda imela sva srečo. Pod streho sva našla majhno poličko, ki naju je okoli strehe pripeljala zopet v kamin. Tako je odpadlo v duhu zamišljeno besno zabijanje klinov in visenje na stopnih zankah. Kamin se nadaljuje proti vrhu in je večkrat prekinjen s pragovi.

Dan se je nagibal že proti večeru, ko naju je sveža sapa opozorila, da greben ni več daleč. Bil je že skrajni čas, saj sva se dolgega kamina že naveličala. V mali lopi tik pod vrhom sva še postavila možica, nato pa kmalu izstopila direktno na sam vrh...

Na vrhu Špika sva zagledala drobne postave. Bili so najini tovariši: Koko, Staza, Zupan in Veninšek. Mrak naju je prisilil, da sva začela sestopati v dolino. Spuščala sva se z vrha po ozkem kaminu naravnost v Amfiteator. Tu sem pred letom sestopal v dežju sredi noči. Temno je že bilo, ko sva preko »skoka« dosegla Za Ak. Tu sva ublažila tempo, saj nama je zadnji vlak že zdavnaj ušel. Brezbrižno sva se usedla na mehki rododendron pod skalo, kjer sva zjutraj pustila odvišno opremo. Skoraj bi zaspala, ko so naju zdramili klici. Kmalu so prišli trije gorniki. Bilj so dr. Bogdan in Marijan Breclj in dr. Miha Potočnik, ki so se vračali iz Dovškega Križa. Z njimi skupaj sva nato stopila v dolino. Povabilj so naju v svoj avtomobil, prej pa še ponudilj hrane. Z avtomobilom smo bili hitro v Ljubljani in prišli smo še ravno prav, ker je k sreči imel »štajerec« zamudo. Bil je čuden prizor na peronu ljubljanskega kolodvora, ko sva s Cicem delila ob pol enih ponoči plezalno opremo. Nisva delitve niti dokončala, ko sva morala pograbiti vsak nekaj in vlak je odpeljal. Še bolj zabavno pa je bilo na celjskem kolodvoru, ko so vsi trije prišli vkup. Čudno sta majála z glavami Ivan in Koko, ko sta zagledala Cica na postaji. Ob šestih pa je bil Cic zopet na svojem delovnem mestu po skoraj 36-urnem presledku brez počitka...

Tehnični opis.

Iz Za Aka po poti na Grlo. Pod petimi macesni pod severozahodnim razom levo v široko grapo. Vstop v desnem bregu grape okrog 30 metrov, preden se grapa konča v rdečih previsnih stenah. (Možic.) Iz grape sledi 6 m izredno težavna prečnica v desno preko gladkih plošč, nato navpično navzgor do strehe. Pod streho desno (stojišče slabo, klin pod streho ostal v steni). Preko strehe in levo v lažji svet. Sedaj ca. 200 m naravnost navzgor po lažjem svetu do ogromnih preves. Na desni so previsne plošče, levo rumeni previsi. Od stojišča v ploščah levo do klina, nato prečnica nekaj metrov levo in navpično navzgor (klin). Sledj teg vrvj na levo, nato zopet navzgor in levo do stojišča. (V steni ostali trije klini, izredno težavno.) Od stojišča 30 m laže do klina. Zopet 30 m navzgor do votline. Iz votline desno 15 m po krušljivi polici, nato poševno levo navzgor do lope. Od lope še ca. 10 metrov navzgor nato prestop levo. V začetku krušljivo 8 m do klina z obročkom. Sedaj pod streho (klin) in navzgor na stojišče. Dalje 20 m navzgor

(klin z obročkom). Sledi prečnica v levo in zopet strmo navzgor do stojišča. Od stojišča prestop levo v previsno poč (v poči ostala dva klina), 20 m nad počjo dobro stojišče. Od tu poševno proti levi okrog 50 m laže. Nato zopet laže proti desni poševno navzgor. Sedaj po značilnem velikem kaminu, ki je v sredi prekinjen z veliko streho dobro vidno iz doline. Do strehe okrog 60 m. Strehá se obide na desni po krušljivem skalovju, nato zopet levo v kamin. Po njem dalje. Kamin se zoži, delno pa tudi prehaja v pragove. Preko njih težavno. Okrog 30 m pod vrhom možic. Izstop na grebenski stolp levo od stolpa, kjer izstopi smer Dibona-Lipovec-Escher. Na stolpu možic.

Višina stene 700 m. Smer se v glavnem giblje po naravnih prehodih v vpadnici vrha. V tehničnem oziru je smer težavna z zelo in izredno težavnimi mesti. Celotna poraba okrog 25 klinov, od katerih jih je v steni ostalo 10. Plezala dne 4. septembra 1949 Ciril Debeljak (Celje) in Rado Kočever (Ljubljana). Čas plezanja 10 ur.

Janko Blažej:

HOCHSCHWAB

(Po zapiskih iz beležnice.)

8. januar.

Danes popoldne smo si ogledali plezalno šolo blizu Gradca. Večerilo se je že, ko smo prišli tja. Zelo me je zanimala Dülferjeva poč, ki je miniaturna izdaja velikega »Domüberhanga« v Zajemí smrti in je približno tri metre previsna, začenja se pa poldrugi meter od tal. Ne morem reči, da bi ta previsna zadevščina napravila name sploh kakšen vtis. Tista poč je zame sicer odličen trening za težka mesta v steni, nikakor pa ne veliko dejanje. Nekdo je ugotovil, da bi izredno pridobil na svojem alpinističnem renomeju, če bi preplezal tisto nemogočo reč. Poizkusil je in po nekaj mesecih neuspešnih poizkusov se je končno le naučil vseh prijemov na pamet in je preplezal poč. Sedaj razkazuje tam svoje umetnosti. Zupan je v eni zadnjih številčk Vestnika zapisal, da Avstrijci resneje pojmujejo alpinistiko kot mi. O tem, kje se v alpinistiki neha resnost in pričenja neresnost, je pravzaprav težko in tudi nepotrebno govoriti, vendar sem v nasprotju z Zupanom prepričan, da smo, vsaj kar se etičnih pogledov na alpinistiko tiče, precej pred Avstrijci. Vse dogajanje in tudi alpinistika je nekaj produkt okoljâ, družbenih in življenjskih razmer in te so v Avstriji bistveno drugačne kakor pri nas. Avstrija je alpska dežela z ogromnim tujskim prometom in renomiran plezalec prav lahko živi od tega, da prevaža preko sten petičnike. V naših Julijskih in Kamniških Alpah je pa skoraj vsaka misel na profesionalizem blizu absurdu. Pri nas cenimo in spoštujemo plezalce le, če poleg uspehov v skalâh napredujejo tudi v svojem poklicu, konkretno, če tudi dobro študirajo, saj so večinoma naši mladi plezalci študentje. Pri Avstrijcih pa so mladi alpinisti bolj ali manj

profesionalci in pogosto si poiščejo zaposlitev le za nekaj mrtvih mesecev med dvema sezonama. Na svoje alpinistično ime zelo pazijo, kajti to jim prinaša denar. Če se sedaj postavimo na stališče, da je vsak profesionalizem bodisi v športu ali pa v alpinistiki negativen pojav in da je namen alpinistike predvsem ta, da nam je nekako dopolnilo življenja s svojimi neštetimi vzgojnimi, narodnoobrambnimi in drugimi momenti za nameček, potem mislim, da sem svoje mnenje dovolj podprl.

11. januarja.

Danes smo se temeljito spoznali z avstrijskim birokratizmom. Dan se je za nas že precej zgodaj začel; ob enih smo zapustili z brzovlakom Dunaj in glava nam je bila še polna vele mestnih vtisov. Stolnica sv. Štefana, Prater, Hofburg, obisk na našem poslaništvu, dolga debata s študenti pozno v noč, kavana, veletrgovina Gerngross itd. — vse je vrvelo v naših glavah in le polagoma se je ustvarjal nek sistem. Toda na Semmeringu nas je pričakovanje ruske obmejne kontrole zopet vrglo iz ravnotežja. Živci so nam bili napeti do skrajnosti, ko so v vagonu zaropotali škornji in so nam mladi ruski vojaki v kučmah pregledali potne liste. Brez besed so nam jih vrnili in takoj smo olajšano zadihali. Ob štirih zjutraj smo bili že v Brucku in na postaji nas je natak pri zajtrku odrl in nam olajšal že itak zelo lahke denarnice. To pa Kranjecem ne vzame morale; nemoteno smo se menili o Rolandu Sternu in o njegovih slikah iz severne stene Velike Zine. Fotografiral ga je Gaston Rebuffat, ki si je v zadnjem času pridobil svetovno ime s svojimi turami v Zapadnih Alpah, predvsem v Grand Combinu, še posebno pa pri vzponu na Anapurno v Himalaji. Roland nam je bil po pripovedovanju že dober znanec, ko smo prekoračili mejo, in ni dosti manjkalo, pa bi bili verjeli, da mu Rebuffat prenaša nahrbtnik po gorah; v resnici pa sta se menda le po naključju srečala v steni Zine in Roland je govoril o Rebuffatu z velikim spoštovanjem.

Ob osmih zjutraj so se odprli uradi in začel se je naš križev pot. Potni list nam je potekal in radi bi si podaljšali bivanje v Avstriji za nekaj dni. Naše poslaništvo na Dunaju nam je šlo zelo na roko in rabili smo le še privoljenje avstrijskih oblasti. Že na Dunaju smo porabili pol dneva, da smo letali po tistih nesrečnih »Bezirkih« ter se lagali, da stanujemo v tistem »Bezirku«, čeprav nismo stanovali nikjer. Bili smo naivni in smo odšli, ko so nam dejali, da je bolje, če opravimo to stvar mimogrede v Brucku. Tisti dan niso bile uradne ure in šele ob četrtna devet smo imeli toliko poguma, da smo vdrli v pisarno, a potem smo vztrajali in se na noben način nismo dali vreči ven. Tako je bil začetek slab, a še slabše je bilo to, da nismo imeli dovolj denarja, kajti polna denarnica je v Avstriji čarobna palica, s katero se da vse doseči. Ne bi vas rad dolgočasil z naštevanjem vseh uradov in instanc, katere smo morali obrati, povedal bi le še, da so nekateri argu-

menti avstrijskih uradnikov bili kar tehtni. Tako nam je eden skušal vliiti malo upanja in nam napraviti slovo slajšč, ko nam je dejal, naj se oglasimo pri njem opoldne. Ko smo ga vprašali, zakaj nam ne more ustreči takoj, je odvrnil, da se mu ne ljubi, toda popolnoma mogoče pa je, da se mu bo ljubilo sprejeti nas popoldne. Nas so že skoraj srbele pesti, toda ker smo kot inozemci hoteli ohraniti svoje dostojanstvo in na noben način nismo smeli povzročiti izgredov, smo le prekleli vse avstrijske uradnike in pisarne ter smo odšli v gore. Čez nekaj dni smo z dvodnevno zamudo prekoračili mejo pri Področci. Opravičiti smo se hoteli avstrijskemu pregledniku, a ta se je nenadoma pričel opravičevati nam in bilo mu je resnično težko, da smo si podaljšali bivanje le za dva dni in ne za več. Naša skupna blagajna je znašala takrat le še en šiling 45 grošev in ta denar smo nosili v domovino kot kapital za naša podjetja v tujini, Avstrije pa smo imeli že dovolj in zopet bi bili radi med slovenskimi obrazi.

Opoldne smo z avtom zapustili Bruck in smo se preko Kapfenberga odpeljali v Aflenz, odkoder smo nadaljevali pot peš. Snega je bilo malo in po triurni hoji smo že preplašili velika krdela gämzov pod planino Fölzalm. Z nočjo smo bili tudi v koči.

12. januar.

Naslednjega dne smo malo поблиže spoznali skupino Hochschwab. Ko je Gsellmann pri nas v svojih predavanjih pokazal tudi posnetke iz Hochschwaba, je dejal, da je to gorovje zelo podobno našim Kamniškim Alpam, toda to je gotovo bila drzna trditev. Naše Kamniške so dosti večje ter so res prava gorska skupina, medtem ko bi mogel Hochschwab, če bi ga hotel omalovaževati, šteti le za ogromno plezalno šolo. Predstavlajte si gorsko planoto, visoko približno 1600 m, iz nje moli nekaj vrhov in sten, zarezanih pa je vanjo tudi nekaj dolin — to je Hochschwab. Najvišji vrh Hochschwab, ki je dal vsej skupini ime, je visok okoli 2200 m, nižji od naše Mojstrovke. Ta vrh ima tudi na južni strani znano steno, ki je visoka 500 m, in to je najvišja stena v tem pogorju. Te stene žal nismo videli, imeli pa smo zato v naslednjih dneh lepo priložnost, da bi padli v megli preko nje. Stene v Hochschwabu so kratke, redke presežejo višino 200 m, so pa zato zelo strme in skala je dobra. V vsem gorovju sta nekako dva plezalna centra, središče prvega je znana Strängenwand s Schinkovo smerjo, središče drugega pa Fölzalm z vrhovi Schartenspitze, Mitteralpenturm ter z Malim in Velikim Winkelkoglom. Prenočili smo torčj na planini Fölzalm in naslednje jutro smo proučili vse stene ter se zanimali za vse smeri v njih. Te smeri so zelo strme in izpostavljene ter so verjetno celo za spoznanje težje od naših smeri, oziroma težka mesta sledo neposredno drug za drugim in med njimi ni dolgih presledkov, kjer bi bila stena lažja, kakor je to pri nas z redkimi izjemami skoraj pri vsch smereh. Seveda smo takoj primerjali

naše gore s temi stenami, a reči moram, da nismo prišli do nikakega absolutnega zaključka. Pri nas se v zadnjem času precej govori in piše o razvojni stopnji naše alpinistike in kdor prebira članke o alpinistiki, je gotovo že dostikrat naletel na trditev, da smo dosegli evropsko raven. Ta trditev ali bolje rečeno hipoteza je lahko točna, lahko pa tudi ne. Vsekakor je tako razpravljanje brezplodno in edino, kar nam lahko da, je nekaka predstava o naši lastni pomembnosti in veličini, ki je sicer lahko popolnoma resnična, a je razen nas samih nihče ne pozna. Mislím, da bi bilo razvoju naše alpinistike le koristno, če bi tudi te trditve spravili v naš alpinistični arhiv pod rubriko »oguljene fraze«; gredo naj po isti poti minljivosti, po katerih je šlo pri nas v zadnjih letih že precej drugega. Dosti bolj zanimivo bi bilo ugotoviti, kakšno mnenje imajo o naši alpinistiki v inozemstvu in utrditi ter povečati naš vpliv ter sloves. V tej smeri bi bilo treba uravnati naše delovanje in za ta cilj bi bilo treba iskati nova pota. Moje mnenje je, da n. pr. zaostajamo nekoliko, kar se tiče plezanja ekstremnih in akrobatskih smeri n. pr. za plezalci v Hochschwabu. Toda to prav gotovo ni pomanjkljivost, veseli smo lahko, da imamo na svojem ozemlju poštene vrhove in visoke stene ter nam ni treba iskati nadomestka za dolžino stene, čut orientacije itd. v tem, da bi morali ure in ure potrošiti zato, da bi preplezali en sam del v steni. To lahko prepustimo tistim plezalcem v Hochschwabu, katerim razmere in blagajna ne dovoljujeta, da bi si ogledali druga gorovja. Tak način plezanja se v naših dolgih stenah tudi ne bi obnesel, ker je dan kratek in v steni prenočevati končno le ni prijetno, koristi pa le onim, ki zbirajo revmo za stara leta. Prav tako sem tudi prepričan, da močno zaostajamo za inozemci, kar se tiče plezanja v granitu ter v večnem snegu in ledu. Tudi to ni naša pomanjkljivost, kaj moremo zato, da ima naš Triglav le 2864 m in ne premoremo ne štiritisočakov niti granita kot Švicarji ali Francozi. Vse je torej odvisno od geografskih, družbenih in drugih razmer v neki deželi in te razmere moramo pred vsako primerjavo kot odločilne faktorje upoštevati. Na drugi strani se mi pa zdi, da smo, kar se plezanja v zasneženih apnenčastih stenah tiče, vsaj enakovredni tujcem, če nismo celo boljši. Lansko jesen sem plezal z Gsellmannom Dibonovo smer v Špiku, ko je bilo v njej skoraj en meter novega snega. To je bil seveda nesmisel, toda midva sva takrat prišla na to šele, ko sva bila že v sredi stene ter sva imela bliže na vrh kot nazaj v kočo in ko je nama že zares šlo za nohte in sva bila prepričana, da bova morala bivakirati v snegu. Toda do večera sva se le pretolkla na vrh in zame vsa stvar ni bila nič drugega kot tura, pri kateri človek »plača gor«, ker je tako neumen, da gre plezat ob slabih razmerah, popolnoma drugače pa je gledal na stvar Gsellmann. Primerjal je turo z ekstremnimi turami v kopni skali ter je dejal, da ga je severna stena Velike Zinc stala 6 ur težkega dela, medtem ko sva se v Špiku res borila 8 ur. Vso turo je ocenil z dobro peto stopnjo in ko sem mu dejal, da je vzpon preko stene v pravi zimi, ko so bile težave neprimerno večje, ocenjen le mestoma s peto stopnjo, je odvrnil, da smo norci, kar se

ocenjevanja tiče, in tega mnenja ni spremenil, ko sem ocenil najin vzpon po naših pojmih kljub neprilikam (katere pa mi eliminiramo) za turo, ki je mestoma rahle četrte stopnje.

Sicer je to razpravljanje zelo kočljivo in zavedam se, da taka individualna mnenja često stoje na šibkih nogah in zato ne morejo biti splošno veljavna, vendar bi v podkrepitev svojega mnenja povedal še kratek dogodek. Na sestopu s Špika mi je Gsellmann še pod vtisom doživetja podaril Zdarskyjevo vrečo in mi je s tem napravil resnično veselje. Počutil sem se kakor kulak in najmanj desetim tovarišem z gora sem obljubil, da jim bom posodil vrečo, ko bodo bivakirali v letošnji zimi. Toda čudno, niti eden se ni oglasil in tudi sam nisem uporabil vreče drugače kot za vzglavje, kadar sem se sončil. Iz tega bi se dalo sklepati, da je le nekaj na stvari in da smo se pri nas šele naučili spoštovati zimo, na drugi strani nam pa dejstva, da v letošnji zimi ni bil pri nas izvršen niti en pomembnejši vzpon, zopet ne pove nič drugega kakor to, da je bila vsa zima tako izredno neugodna, da nihče do plezanja ni mogel priti.

Take in podobne misli so nas navdajale in okoli teh stvari se je pletel naš pogovor, ko smo s smučmi na nogah potovali proti Voisthalski koči, ki je bila naše izhodišče za ture naslednjih dni. Med potjo smo naleteli na nekaj križev, ki stoje na mestih, kjer so se v bližini ponesrečili alpinisti, pa tudi smučarji. Oskrbnik v koči nas je precej neprijazno sprejel, na prvi pogled je namreč strokovnjaško ugotovil, da ne bo dosti zaslужka. No, možu ne smemo delati krivice, kasneje smo se prav dobro razumeli. Ko smo mu podarili vžigalnik, katerega smo dobili zastoj na Dunaju, smo postali celo dobri prijatelji. Na vsak način se nam je hotel revanžirati z mesno juho. Zaradi lepšega smo se branili, a ne dolgo; ko smo juho pojedli, smo videli, da nam jo je ponudil zato, ker je bila že kislá. Tudi prepevali smo precej. Oskrbnik je na vsak način hotel slišati »das schöne Lied«. Dolgo časa smo poskušali, katera pesem bi bila prava, a končno smo le ugotovili, da je bila oskrbniku izmed vseh slovenskih pesmi najbolj všeč tista o »tri tavžent mravljincih«. Teden dni pred namj so se mudili namreč v koči Perko, Kočevár in Lukanc, ki so, kakor kaže, tudi precej prepevali. Toda besedila pesmi oskrbniku niso prevedli in mi iz umljivih razlogov tudi ne.

Popoldne smo odšli s smučmi nazaj na Fölsalm ter smo smučali po bližnjih lepih terenih, toda smučanja sem se kmalu naveličal ter sem se odpravil sam na vrh Fölssteina. Na vrhu je križ in vpisna knjiga, s ponosom sem se vpisal vanjo kot Jugoslovan in kot prvi obiskovalec v letu 1951. Bil je lep razgled in v daljavi so se kopale v zahajajočem soncu precej blizu mogočne goske rajde. Kasneje sem zvedel, da je to bilo Gesäuse. Predal sem se počitku na vrhu. Čeprav doživljam lepoto v gorah posebno močno navadno le, če je vzpon terjal od mene precejšnjega napa, se mi je začuda tisti počitek na Fölssteinu globoko vtisnil v spomin. S temo smo se vsi vrnili v kočó.

13. januar.

Vreme se je spridilo, divjal je vihar, a kljub temu se gosla megla, ki je ležala nizko, ni hotela pretrgati. Odšli smo smučat, toda ker nismo dobro razločili oblikovitosti terena, smo se kmalu vrnili v kočo. Tam smo preganjali čas na različne načine. Z avstrijskim znancem Francem sva priredila mednarodno srečanje Jugoslavija : Avstrija v kvartanju. Pri rezultatu 3:0 v slabo Jugoslavije sem končno pričel goljufati tudi jaz in tako je Jugoslavija kmalu zmagala z rezultatom 5:3. V šahiranju pa smo bili Jugoslovani nenadkriljivi. Debatirali smo tudi o naši alpinistiki in o naši alpinistični literaturi. Ugotovili smo, da je dosegla mlada generacija pri nas po vojni sicer ogromen tehnični napredek, da pa ni skušala alpinističnega pokreta tudi duhovno poglobiti ter mu dati v pisani besedi pravega izraza. V tem pogledu je bil nujno potreben nek Malovrhov članek in če so mladi alpinisti samokritični, se morajo zamisliti ob besedi »duševna preproščina«, čeprav je meril celoten članek v nekoliko zgrešeno smer. Niso tako važne police, kamini, previsi itd., katere je preplezala mlada generacija, pomembnejše je, kaj je pri tem doživljala. Vendar so obdobja v svojih spisih navadno najboljše zajeli duševno zelo močni posamezniki (n. pr. pri Nemcih Maduschka) in mogoče je ravno pomanjkljivost naše mlade generacije, da je brez njih.

14. januar.

Kljub viharju smo se skušali danes povzpeti s smučmi na vrh Hochschwaba. Sledeč zimskim markacijam smo prišli do Schiestlhausa, ki leži že 2100 m visoko, toda kmalu za kočo je zmanjkalo znamenj. V megli smo tavalj dalje in bili smo že v neposredni bližini vrha. Vsak hip bi lahko zleteli preko opasti čez južno steno Hochschwaba, zato smo se s težkim srcem obrnili in smo le s težavo zopet našli kočo. Nato smo v četrh ure in z nekaj padci odsmučali nazaj k Voisthalski koči, katero smo zapustili pred dobrima dvema urama.

15. januar.

Bivanje v tujini smo zaključili. Še dolg smuk preko doline v Seewiesen, kjer nas je že čakal avtobus. Nad Hochschwabom so še vedno visle megle. Preko Brucka in Celovca smo se zopet vrnili v domovino.

DVE VARIANTI V TRAVNIKU

Bilo je leta 1946, ko sem prvič stopil v dolino Tamarja. Takrat prav gotovo nisem mislil, koliko bridkih in veselih uric bom delil s tem planinskim rajem. Mračno ostenje Mojstrovke, Travnika, Šit in Jalovca je naredilo name velik vtis. Ostrmel sem in občudoval. V koncu doline je kraljeval Jalovec, o katerem sem mnogo čital. Strmi ozebnik se mi je takrat zdel nemogoč. Skrita želja me je vedno in vedno pripeljala zopet v ta kraj. Leto pozneje sem se tu spoznal s prvimi alpinisti. Kmalu zatem sem uresničil svojo največjo željo. Stopil sem na vrh Jalovca.

Naslednje leto sem se spoznal z Radom. Tudi on je bil stanoviten gost. Plezali smo v Jalovcu, Mojstrovki in Travniku, tihe želje so se uresničevale. Spominjam se dnevo, ko smo se vračali prežeti z novimi doživetji v dolino. Nad stozico med grmovjem volčina, ki ga je bila vsa krnica polna, je ležal Rado. Opazoval je ostenje Travnika. Kaj veš, kakšne misli so mu rojile po glavi. Tu smo presedelj ure in ure, kramljali in kovali načrte. Življenje nas je za nekoliko časa razkropilo. Med tem se je Radu in Janezu posrečilo preplezati Aschenbrennerjevo smer v severni steni Travnika in tudi drugod je osvajal. Vedno veseli in nasmejani smo se večkrat srečali v robih. Sanje so pričele postajati stvarnost. V Jalovcu, Mojstrovki in Travniku je pelo naše kladivo poleti in pozimi. Prišlo je poletje 1950. S Cicem sva si postavila cilj: Aschenbrenner. Po opisih so me mikali občutki in doživetje, veličina stene in težkoče.

...Julija 1950 sva težko oprtana prispela v Tamar. Jalovec se je zavil v meglo. Slabo znamenje! Z nočjo je besnela nevihta. Od časa do časa je prefrgal temo blisk, šumenje dežja pa je prekrilo grmenje, ki je strahotno odmevalo v ostenju.

Zgodnja jutranja ura naju je vrgla na noge. Zunaj je sijal mesec. Oprema je bila že pripravljena. Še požirok čaja, katerega sva si nalila že prejšnji večer v steklenico, in odhod. Ob žvenketu klinov sva zapustila kočjo. Nebo je bilo čisto. Tiho sva ubirala pot. Na vzhodu je vstajal dan. Na tihem sem želel, da bi že bil v steni. V poldruhi uri sva bila pri vstopu. Nekoliko desno naju je promotil žvižg divje koze. Začudeno je opazovala nenavadna gosta. Končno sva se navezala, porazdelila kline in vponke. Stena se je dvigala mogočno navkreber, same gladke plati in grozna strmina. Toda kljub temu tako privlačno. Z običajnim »Gotovo!« je Cic potegnil prvo dolžino. Naslednje dolžine do prvega možica so bile kaj lahke, tako da sva jih hitro pustila za seboj. Oba sva bila zelo dobre volje. Dvomi so izginili. Stena je oživelala. Temna barva in gladke plati so izginile. Vsepovsod se vijejo male poličke porasle z blazinicami alpske velese, nageljčkov in resastih klinčkov. Skala je razčlenjena, dobri in trdni oprimki. Klim v prečki h kaminu je napovedal pravo smer. Vodni curki so naju pošteno namočili, preden sva zlezla iz kamina. Od tu sem iskal prehoda; levo navzgor pelje mala polička, ki je v sredi prekinjena. Po izjavah Rada gre od tu levo. Torej je to edina možnost. Zabil sem klin

in varoval Cica, ki je v trenutku dosegel poličko. Zapeli so klini. Sedaj bo treba posvetiti vso pažnjo varovanju. Po polički sem sledil tovarišu. Izredna strmina me je skoro izcnadila. Nehote sem preizkusil oprimke. Na koncu poličke sem se razkoračil in prestopil na drugo. Pogled med nogama je padel skoraj tri sto metrov v globino. »Pejaa, vidiš koj šoder, kaj?« se smeje Cic. Desno pod steno na pobočju se je pasel trop ovac. Kakor bele pike na zelenem polju, Zvok zvoncev je prihajal do naju. Pogled navzgor je naznanjal še težko borbo. Izredno težka poč me je pripeljala do dobrega stojišča. Usidral sem se v lusko. Po opisu bi tu nekje moral tičati klin. Toda oči so zaman iskale, vsenaokrog siva skala. Kam pa sedaj? Nad nama so se dvigali previsni skladi. Levo sploh ni govora, morda bi s klini poizkusila desno navzgor. Cic je podvomil. »Če je pa tu prišel Rado čez —! Vsak prehod izgleda nemogoč.« Po ugibanju sva se odločila. Morda pa bo le šlo. Sedaj si je kline opasal Cic. Približno dva metra nad lusko je spravil v steno prvi klin. Z opičjo spretnostjo se je povzpel više in zabil drugega. Koliko truda, preden se spravi en klin v steno. Cele pol ure so mišice krčevito drgetale, najmanjši sunek bi pognal telo od stene. Hitri in lahni udarci kladiva so napeti položaj slikali dovolj jasno. Končno je hlastnila vponka, izpustil sem pridržano sapo. Tu je stena ukazala: »Stoj!« »Poizkusi desno!« sem predlagal ter pritegnil vrv. Cic je prečil v tegu vrvi sedem metrov navzdol proti desni. Po skromnih oprimkih je zlezl zopet nekoliko više, tu se je pa vrv zopet ustavila. Za nadaljnjih pet metrov je rabil celo uro. Občudoval sem moč njegovih rok. Končno je zabil klin, čigar zvok mi je ohlajal srce. Dalje zopet ni šlo. Po nekaj poizkusih se je spustil do klina. »Poizkusim zopet levo« in že je v tegu vrvi prečil proti levi. Visoko nad menoj je obstal. V špranjo je zlezl slab klin. Cic je vpel in počival. Poizkusil je zabiti nekoliko više, vendar ista pesem. Pri prvem udarcu se je z milim cvenkom poslovil od naju in odžvižgal v dolino. Pogled navzgor je bil kar grozen. Stena se je nagibala navzven, tako da se je telo Cica odražalo v modrini neba. Živci so bili do skrajnosti napeti, kite pa pripravljene, da vsak čas zdrže strašni padec. Zaupal sem tovarišu. Zadnji klin je sedel le za polovico v skali. Cic sam mu ni zaupal. Že tretjič je poizkušal obtežiti klin, toda vedno znova se je pomaknil niže. Bližine padca nisem občutil nikoli tako blizu kot tedaj. Kot odmev se mi je zdel glas Cirila, ko je zaklical: »Potegni, toda počasi, počasi!« Vedel sem, da so ti trenutki odločilni. Cic je vstopil v zanko in se polagoma dvignil kvišku. Klin se je nekoliko vdal, zaječal in vzdržal. Vrv je počasi drsela navzgor. Še tri metre, še dva, konec. Toda Cic je še vedno v prevesi. Zabil je dva klina, eden pa se je zopet poslovil in zažvenketal za prvim. Zavaroval je sebe, meni pa je zaklical, naj zlezem vsaj do prvega klina prosto, ker je varovanje nemogoče. Zelo ncrad sem se poslovil od svojega varovališča. Počasi in z muko sem se povzpel do prvega klina. Da bi na tem mestu varoval tovariša, ni bilo govora, saj sem se komaj sam držal ob klinu. Cic je pridobil nekaj metrov vrvi. Nevarovan je plezal dalje, zabil še en klin,

Skalnati zid Velike Mojstrovke, Travnika in Šit

Foto Rado Kočevar

vzpel, preprijel in se prosto zavihтел preko prevese. Zadnje sem videl noge, katere je v krčevitem drgetanju potegnil za seboj. Po čelu so mi drsele kaplje. Vrišek tovariša mi je naznanil, da je težava premagana. Toda kaj sedaj? Tovarišu je zmanjkalo klinov. Odvezal sem si eno vrv; Cic jo je potegnil skozi karabinerje in nato vrgel nazaj. Kljub dobri volji pa vrvi nisem mogel doseči. Po nekaj poizkusih sem vpel v klin več vponk in tako izvešen ujel ponovno vrženo vrv ter po njej poslal kline. Pri premagovanju tega mesta sem moral uporabiti vso plezalno in vrvno tehniko. Prevesa me je nesla navzven. Telo je dalo od sebe poslednje moči. Tovarišu sem za to mesto iskreno čestital. To je dejanje, ki bo vsem ponavljalcem vprašanje. Malo više se plati končujejo s počjo, ki desno poševno navzgor reže steno. Levo iz stene moli majhna luska, za katero sva zlezla in si odpočila utrujene ude. Silno žejo sva pogasila s prvo čutaro vode in džemom. Šele sedaj sva spregovorila nekaj besed. V pogovoru naju je prekinilo daljno grmenje. Čutil sem, kako me je stisnilo pri srcu. Oba sva čutila nekaj hudega. Črni oblaki so se valili preko Ponc. V ozadju se je od časa do časa močno zabliškalo. Grmenje je prihajalo vedno bliže. Obema je bila v mislih le ena beseda — nevihta. Vedela sva, da morava do nevihte biti pod streho ali pod kakšnim previsom, kjer bova varna pred zapadnim kamenjem in slapovi. Že spomladi sem opazoval plazove, ki so padali v globino ravno na tem mestu in so se ob steni razpršili. Toda kam v tako gladki steni, kjer vse tako neizprosno pada v globino? Zabil sem in varoval, tovariš je premagoval strmo poč s stransko oporno tehniko. Za polovico vrvne dolžine mi je izginil izpred oči. Glas od zgoraj mi je naznanil, da se sprehaja po udobni polički. Proti desni pelje na ostalo dolžino vrvi lepa polica do malega koritastega stojišča. Vse skupaj bi lahko primerjal nekako s Herletovo prečnico, malo lažjo in brez klinov. V koritu sem poizkušal zabiti klin, vendar ga nisem spravil nihi do polovice v skalo. Cic je nadaljeval po poč navzgor. Izredna hladnokrvnost in moč v rokah ga odlikujeta. Če bi se dalo zabijati, bi zabil v tej vrvni dolžini najmanj deset klinov. V dolini je zagrmelo. To pot se je odlomila snežna plast snega pri vstopu v steno in s strašanskim truščem izginila po grapi v dolino. Na desni so se splašile bele pike. Vrh peči je zapiral previs, desno od njega se dviguje steber, ki se malo više končuje in tvori prižnico. Od tod pelje poč navzgor do pod strehe. V mislih sem bil že pod streho. Žal pa je bilo do tja kakih 200 m. Jalovec se je zavil v meglo. Za Mangartom je že deževalo. Zahrbtni in mrki valovi megle so se pričeli spuščati čez Kotovo sedlo. Do vrha Prižnice si je Cic utrl pot z nekaj klini. Z vrvnimi potegi sem tovarišu pomagal preko strme zajede. Končno sva stala zopet skupaj. Od tu gre poč zopet strmo navzgor. Poizkušala sva vstopiti v poč. Najprej desno, nato levo. Ciril je poizkusil še enkrat desno in zabil klin, kateremu sem po tonu res zaupal. Vstopil je v poč in jo v stranski tehniki kaj hitro premagal. Preden sem prišel do tovariša, so me roke že močno bolele, čutil sem utrujenost. V steno je prhnila megla. Do strehe sta še dve vrvni dolžini, morda bova uspela? Skala je postala temna. Prve kap-

lje so naznanile bližajočo se nevihto. Vsenaokrog se je zmračilo. Prva ploha naju je že začela strašiti; Cic se je nahajal še kako vrvno dolžino pod streho. Pogled mi je za trenutek vzel močan blisk. Podzavestno sem se stisnil k steni. Voda je polzela po skali, hladila oznojeno čelo. Takoj nato je nekoliko više udarilo v steno in zagrmelo, da se je v ostenju Mojstrovke in Travnika kar treslo. Odmev je bil kar strašen. Po steni je pričela teči voda, mi uhajala skozi rokave po telesu in pri čevljih zopet ven. Želel sem si samo strehe. Prvi slapovi so se vsuli čez steno. Malo nižje je udarjalo v plati. Stena je oživelala. Kamenje je vršalo po zraku. Cic se je z muco in skrajnim naporom usidral pod previsom v steni. Njega je že ščitila streha. Končno sem čul odrešilni glas: »Naprej!« V mrzlični naglici sem mu sledil. Hitel sem, da pridem čimprej v varstvo strehe. Končno sem moker kakor miš stal ob Cirilu. Nevihta je vršala z vso svojo ihto. Stiskala sva se drug k drugemu in opazovala slapove in kamenje, ki je vršalo preko strehe. Čez dobre pol ure je naliv prenehal. Megle so se pričele trgati, slapovi so se spremenili v curke in curki v kapljice. Pot navzgor je zapiral krušljiv previs. Cic je zabil v skalo klin in se potegnil kvišku. Z eno nogo se je opiral na mojih ramenih. Pod drugim stopom se je drobilo kamenje. Name se je vsipaval sipek pesek, pred katerim nisem mogel umakniti glave. Končno je v gladko plat zabil še en klin, ki je menda v celi smeri najbolj siguren. Olajšan teže tovariša sem krepko nategnil vrv. Po kratki prečki na desno je tovariš na zelo borem varovališču prevzel varovanje. Prvi klin mi ni bilo treba izbijati, izpulil sem ga z roko. Drugega sem pustil v špranji. Baje se iz Aschenbrennerjeve prečke zelo dobro vidi. Privil sem se na gladke plati in pričel proti desni. Kljub poizkusom nisem mogel prestopiti gladko mesto. Vedno znova me je pognalo od stene. Končno sem moral zabiti »specialčka«, to je specialni klin, da sem se oprijel in prestopil. Prevzel sem varovanje. Tovariš pa je nadaljeval. Nad varovališčem se iz stene izloča majhen skalni zob, ki nudi edino možnost pleče preko zadnjega previsa na polico. Okoli tega je Cic vpel pomožno vrvico, stopil vánjo, se potegnil kvišku, zagrabil oprimec nad previsom in z močno sapo izginil nad previs. »Streha, polica, klini!« Tovariš je prispel na originalno smer Aschenbrennerja. Tu se najina varianta, katere sva se šele sedaj zavedela, združi.

Na polici sva popila drugo steklenico vode in pospravila sladkor in džem. Dež je popolnoma prenehal. Hladen veter je hitro sušil izprano skalo. Zdaj nama je bilo vseeno, saj sva sedela udobno, na varnem. Po izdatnem počitku sva nadaljevala po polici proti levi. Pogled v globino kaže vso veličino stene. V lopi sva zavila levo po Rampi. Rado je plezal še desno navzgor in nato prečil Rampo. Nenavadni zagon naju je gnal vedno više in više. Stena se je nagnila, ostenje Mojstrovke in Šit je žarelo v poslednjih sončnih žarkih. Stopila sva na vrh. Krepak stisk rok je povedal in izrazil tovarištvo in nepozabljene trenutke skupne borbe. Najine misli so bile nekje tam daleč, za gorami, v stenah, v robch, kjer človek občuti toploto in lepoto narave.

Kako lepo je v gorah, v steni, v skupni borbi. Koliko toplega razumevanja, medsebojnega spoštovanja in ljubezni do tovariša najdemo v teh trenutkih. Marsikdaj slišimo besedo: »Taka plezarija je pa užitek.« Ne, suho plezanje samo, to ne daje užitka. Plemenitost, veličina človeka, delo na samem sebi, bogatenje duha in plemenitenje srca, to so skrivnosti, ki so povezane z okolico. Šele te vrline dajejo naravi ton in barvo, na katere smo tako tako navzani.

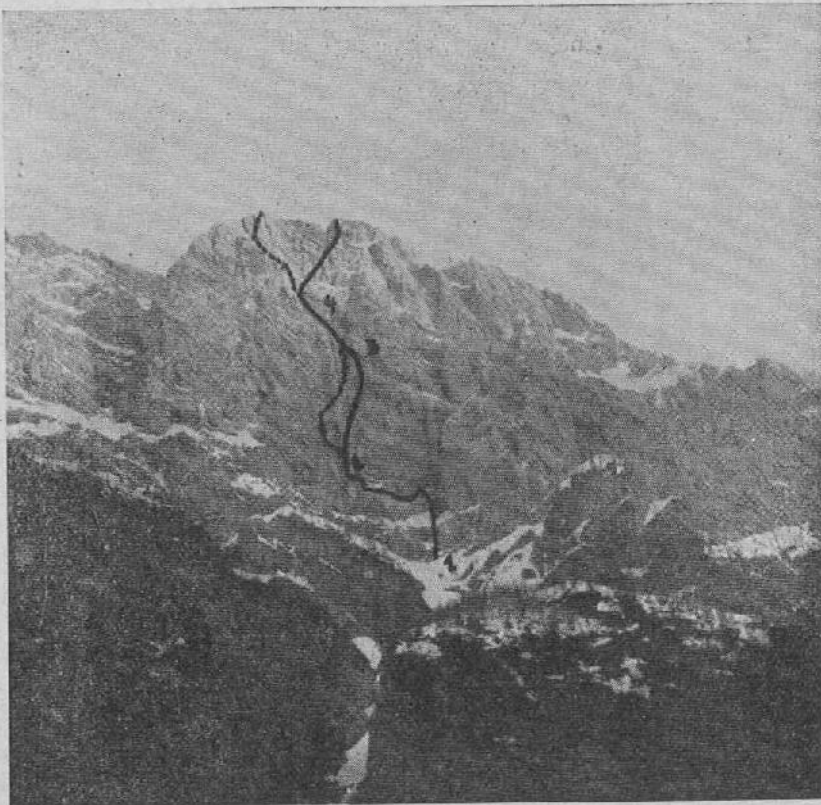
Stemnilo se je. Sonce je zašlo skoraj neopazno. V Tamarju je zagorela luč. Po grebenih sva jo ubrala na Mojstrovko in nato na Vršič. Že pozno v noč nama je postregla s »kuhanim« Pavla Jesihova, taktatna oskrbnica. Po tolikem doživetju tega dne sva si zaželela počitka, in prav skromno zlezla na pograda. Naslednjega dne sva jo preko Slemenja ubrala v Tamar, kjer naju je oskrbnica čakala v skrbeh.

Za kosilo sva strokovnjaško pripravila žgance. Dan je bil zopet lep, sonce je pošiljalo svoje žarke v dolino. V ozadju se je bleščala silhueta Travnikove stene. Ciril je ležal v travi, opazoval in strmel navzgor v ostenje, v Travnik, v steno. Tja kamor sva prejšnji dan zrla s takim spoštovanjem! Prisedel sem. Pred mano so pričele vstajati nove gore, stenc, smeri in nova doživetja...

Tehnični opis.

Vstop po smeri Aschenbrenner. Iz kamina ca. 10 m navzgor. Nato po prvi polici za dobro vrvno dolžino v levo. Polica je v zadnji tretjini prekinjena. Od konca police 8 m navzgor. Varovališče. Od tu se dvigata dve počii v obliki črke V, po katerih ca. 10 metrov do dobrega stojišča (prislonjena luska). Od tu 4 m navzgor (klin) nato prečnica v tegu vrvi na desno okrog 7 m do slabih stopov. Od teh 7 m navzgor (klin); v tem klinu sva pustila vponko in pomožno vrvico, kar pa so graški alpinisti pri neuspelem poizkusu sneli. Od klina prečka v vrvnem spustu v levo do gladke poličke (klin) ca. 6 m. Od tu preko prevese z uporabo klinov in pomožnih vrvic, do strmih, gladko izpranih plati. Ta vrvni raztežaj skrajno težaven, gornja meja. Ključ smeri. Rahlo proti levi do luske in dobrega stojišča. Po počii za celo vrvno dolžino v desno ter po polički do koritastega stojišča. Od tu se počii strmo nadaljuje. Dve dobri dolžini po počiih do drugega dobrega stojišča. Od tu preko prevese v zajede (uporaba klinov in pomožnih vrvic, vrvni potegi). Dalje desno do stebra in preko prevese na vrh prižnice. Skrajno težko. Od tu ca. 200 m po počiih do prvega previsa pod stroho. Edina možnost prehoda. Vstop po počii. Skrajno težko in krušljivo. Vrh preko klin. Od tu po gladkih plati okrog 6 m desno. Izredno slab vstop (klin). Od tu navzgor do skalnega zobu-stebriča. Po njem v preveso in v počii ter na polico. Tu združitev s smerjo Aschenbrenner. Po polici v lopo in iz lope po Rampi v levo. Nato po lahkem terenu na vrh.

Celotna smer je ocenjena s šesto stopnjo. Značilnost smeri je prosto plezanje v skrajno težkih počiih. Do izraza pride stranska oporna tehnika.

Severna stena Travnika. Smer: 1. Aschenbrenner, 2. Varianta Debeljak-Perko
1. Vstop, 2. kamin, 3. streha, 4. rampa

Ponavljalcem bi priporočal izredno kondicijo v rokah. V celoti sva za-
bila 17 klinov. V smeri je ostalo pet klinov. Dolžina stene 900 m.

Plezala: Ciril Debeljak, član AO Celje in Marijan Perko, član AO
Tržič, dne 22. julija 1950.

Aschenbrennerjeva smer je bila petkrat ponovljena. V mesecu sep-
tembru so smer poizkusili preplezati avstrijski alpinisti, in sicer naveza
Oto Krajnc in naveza Rudi Herbst. Obe navezi sta se zaradi nenavad-
nih težkoč obrnili. Oto Krajnc je poizkusil v varianti, vendar je prišel
le do drugega klina, nato pa obrnil. V dolini je izjavil, da je že plezal
težke smeri (med temi tudi severno steno Velike Zine), vendar se mu
je zdel prehod preko gladkih plati nemogoč. Po vrvi sta se spustila
do podnožja stene in na večer prispela v koč. Vrv sta pustila v steni.
Naslednji dan se je v steno podala naveza Herbst. Toda tudi ta dva
sta imela smolo. Že takoj nad kaminom je Herbst padel. Da je ostal

živ, se ima zahvaliti samo svojemu tovarišu, ki je s svojim ogromnim telesom zadržal padec. S poškodovano nogo se je nato spustil v dolino.

V pozni jeseni je Debeljak s Kočevarjem preplezal še originalno Aschenbrennerjevo smer ter tako podal oceno variante:

Smer nemškega plezalca se razlikuje po svoji težavnosti v tem, ker ima najtežje mesto v zgornji tretjini. Naša pa ima najtežje mesto v sredini. Značilno za varianto je prosto plezanje, toda ima boljša varovališča kot Aschenbrenner. Varianti bi prisodil na vsak način večjo težavnost, kar pa naj potrdijo še ponavljalci.

Dr. Oskar Reya:

VREME TRIGLAVA

Padavine

Na Kredarici so merili tudi padavine in sicer enkrat na dan ob 7. uri zjutraj. Izmerili so višino padlega vodnega sloja, če bi ta ne odtekel. Hkrati so v opombah tudi beležili, ali je padavina padla kot dež ali kot sneg, odnosno sodra ali toča.

V obeh poletnih mesecih so izmerili povprečno: v juliju 184.6 mm, v avgustu 174.2 mm. Pri tvorbi teh povprečkov nisem upošteval leta 1900, ker se mi zde padavine v tem letu prenizke v primeri z ostalimi leti. Če štejemo ti dve vrednosti za pravilni, moramo reči, da sta precej visoki, navzlic temu, da pade v dolini več padavin. Tako znašata oba povprečka n. pr. v Bovcu 202 mm in 192 mm, tedaj sta višja, v Radovljici sta manjša 136 in 144 mm, v Ljubljani tudi manjša 139 in 144 mm.

Leto	Mesec	Mes. vsota	Največ pad.	Štev. dni s p. d.	Štev. dni s snegom	Štev. dni s sodro
1900	julij	25.9	3.7	14	4	2
	avgust	24.3	3.6	14	3	5
	avgust	129.2	27.8	17	3	2
	avgust	228.8	103.7	14	3	4
	avgust	(449.—)	(74.8)	(15)	(5)	—
1901	julij	163.7	57.5	14	2	1
	september	129.—	32.4	13	2	1
1902	julij	260.9	163.6	13	5	—
1903	julij	164.9	53.7	13	2	2
		7.184.6	—	15	3	1
		8.174.2	—	13	2	2

Zelo velike so največje dnevne padavine. Tako je n. pr. v juliju 1903 znašala 163.6 mm, kar predstavlja silno visoko dnevno padavino. V dolini bi taka dnevna padavina že povzročila poplavo. V Ljubljani je bila do sedaj izmerjena kot najvišja dnevna padavina 150 mm, in sicer 26. septembra 1926 ob znani katastrofalni poplavi v Polhograjskih Dolomitih.

Število dni s padavinami je v juliju povprečno 15, v avgustu 13. Lahko torej trdimo, da na Kredarici polovico meseca dežuje. Povprečna jakost padavin bi znašala v juliju 12 mm, v avgustu 13 mm na padavinski dan. Od padavinskih dni odpadejo na sneg v juliju 3, v avgustu 2 dneva. Na Kredarici moramo tudi poletni računati še s snežnimi dnevi. Saj smo še pri temperaturi videli, da more ta pasti celo globoko pod 0° C.

Govoriti o celotnih razmerah padavin za Triglavsko pogorje je zelo težko, ker niso opazovali vse leto. Edino nad Peklom, pod sedanjo Staničevo kočo, so nekdanj opazovali višino snega tudi pozimi. Vodopisni urad je postavil visok lesen steber z rdeče barvanim merilom. Ta steber se je videl iz doline Kot. Z daljnogledom se je prav lepo videlo merilo na stebru. Na ta način je lovec Gregor Rabič nekolikokrat na mesec, navadno tedensko, opazoval višino snega pod Staničevo kočo. Steber je bil postavljen v poletju 1896. Prvo opazovanje se je izvršilo 21. novembra 1896. Ugotovljeno je bilo, da znaša višina snega 70 cm. Nadmorska višina te točke znaša 2100 m.

Hkrati so ustanovili še drugo tako postajo za merjenje snega pod Babo v Karavankah, v višini 1800 m. Službo je vršil isti Rabič. V publikacijah je postaja pod Staničevo kočo imenovana kot »Triglav«. Če listamo po publikacijah vodopisnega urada vidimo, da ni sneg pod Staničevo kočo nikoli dosegel 4 m. Navadno je dosegel največjo višino s 3.5 m. Ko sem si ogledal ta kraj, sem ugotovil, da je zelo vetroven in da veter odpihuje sneg. Prava višina snega v mirnih zakotjih je gotovo večja ko 4 m. S pomočjo poletnih opazovanj ravnokar obravnavanih, zlasti pa s primerjanjem z bližnjimi postajami na južnem in severnem pobočju Triglavskega pogorja se je ugotovilo, da pade v okolici Triglava na leto povprečno okrog 3000 mm padavin. To je razmeroma mnogo, če pomislimo, da pade v Ljubljani na leto povprečno komaj 1500 mm, v skrajni Sloveniji, v Prekmurju pa celo pod 800 mm.

Dalje je za naše Triglavsko pogorje ugotovljeno zanimivo dejstvo (glej padavinsko karto Slovenije, izdal Zavod za meteorologijo v Ljubljani leta 1946), da je njegovo južno ozemlje nad Soško dolino in zlasti južno pobočje bohinjskih grebenov, najbolj padavinsko ozemlje v Srednji Evropi sploh. Sem spadajo tudi južna pobočja Zapadnih Julijskih in Karnijskih Alp, torej Beneška Slovenija. V nekih letih je padlo v tem ozemlju nad 4000 mm padavin. Vzrok tega dejstva je naslednji: Sredozemsko morje se zareže najbolj severno v evropski kontinent ravno v Jadranskem morju pri izlivu Soče v morje. Od te točke do prvega

podnožja Alp, preko Furlanske nižine, ni več kot 30 km. Ob vremenskih situacijah, ko piha južni morski vetrovi z Jadranskega morja proti Alpam, so le-ti prisiljeni, da se ob pobočju dvignejo navzgor. Pri tem pride do ohlajanja za 1° na vsakih 100 m vzpona in končno do izločitve vlage v obliki oblakov in dežja. Ker se to vrši relativno ne daleč od vlage padajočega morja, je jasno, da se ob takih priložnostih izloči mnogo vode iz zraka.

Kakor smo s pomočjo sosednjih postaj sklepali na letno množino padavin na Triglavu, na isti način lahko sklepamo tudi na letno razdelbo ali na letni tok padavin. Letna množina padavin 3000 mm se razdeli na posamezne mesece v procentih na naslednji način.

I	II	III	IV	V	VI
5	6	8	8	9	10
VII	VIII	IX	X	XI	XII
8	7	9	12	10	8

Številke nam povedo, da pade v triglavskem območju največ padavin v mesecu oktobru, in sicer 12%. Drugi maksimum je v juniju z 10%. Najmanj padavin pa pade v januarju, samo 5%. Ta tipična razporedba padavin ima svoj vzrok v različni letni razdelbi padavin na evropskem kontinentu. Padavine povzročajo tako imenovani cikloni ali depresije. To so ogromni zračni vrtinci, ki obsegajo vso Evropo. V njihovi sredini je zračni pritisk najnižji. Vetrovi piha tedaj od vseh strani proti sredini. Pri tem se južni vetrovi vzpnejo nad severne, ker so prvi lažji; pri tem pride do ohlaiditve in do tvorbe padavin. Čim nižji je zračni pritisk v sredini, tem večji je ciklon. Atmosferske prilike so take, da so cikloni najbolj mogočni pozimi. Zato bi moralo biti največ padavin pozimi. Res se nad Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem to tudi dogaja. Nad Evropo pa vlada pozimi mráz in je zato v zraku malo vlage. Poleti pa, ko je v zraku mnogo vlage, ne pride do tvorbe tako mogočnih ciklonov. Zato so si zimski cikloni in poletna visoka vlaga stvorili nekak kompromis, tako da pade največ padavin jeseni v oktobru. Takrat je še razmeroma precej vlage v zraku in tudi cikloni postajajo že bolj mogočni. Tozadevno sem obširno pisal v Geografskem Vestniku V.—VI. 1929/30: Letnik padavin na Slovenskem. Za razlago poletnega maksima padavin v juniju pa pride v poštev naslednje dejstvo: poleti se zaradi mogočnega segrevanja tal ustvarjajo močni zračni vzponski toki, ki dovedejo do tvorbe tako imenovanih poletnih popoldanskih neviht. V juniju stoji sonce najvišje in zato so v tem mesecu vzponski toki najbolj živahni. V planinah nastajajo že večkrat omenjeni dolinski vetrovi, ki nosijo vlago proti vrhom, kjer se zopet zgosti v padavine. To dejstvo razloži junijski maksimum padavin. Seveda ne velja ta razlaga samo za Triglav, temveč za vse območje Jugovzhodnih Alp.

Če primerjamo letni tok padavin v območju Centralnih ali Severnih Alp vidimo, da so med letom drugače porazdeljene. Že na sosednem

Sonnblicku v Centralnih Alpah je junijski maksimum večji od oktobrskega in v Severnih Alpah jesenski maksimum sploh odpade. Jugovzhodne Alpe, med katere spada naše Triglavsko pogorje, tvori proti severu izrazito vremensko mejo. Že jesensko deževje, ki je izrazito za severne obale Sredozemskega morja, ne sega preko Južnih Alp. Zimsko deževje Južne Evrope pa sploh ne doseže več Srednje Evrope.

Naše Julijske Alpe leže tedaj točno na meji dveh padavinskih območij. V kontinentalni Evropi prevladuje poletno deževje s popoldanskimi nevihtami. V območju Sredozemskega morja pa vlada zimsko ciklonalno deževje. Naš Triglav in z njim vsa Slovenija je deležna obeh vrst padavin, ki so izražene v junijskem in oktobrskem maksimu.

Žal da v meteoroloških zapiskih niso zabeležene tudi nevihte z bliskom in gromom, ki jih mora biti na Triglavu še precej. Od drugih padavin je zabeležena samo še sodra. Kolikokrat je padala, je razvidno iz zadnje kolone v padavinski tabeli. Po teh številkah lahko računamo, da pade na Triglavu nekajkrat na mesec tudi sodra ali drobnejša toča. Značilno je, da ne pada na Triglavu debelejša toča, taka kakor smo je vajeni v dolinah, zlasti po Dolenjskem. V zapiskih ni nikjer zabeleženo, da je padala toča, recimo vsaj v velikosti orehov. Pomanjkanje izrazite toče ima svoj naravni vzrok. Toča nastane v oblaku, ki ima podhlajene kapljice, t. j. kapljice s temperaturo globoko pod 0° , do -20° C. Čim se stvori prvo ledeno zrno, pada navzdol, trči pri tem na druge kapljice, ki primrznejo na prvotno zrno. Po teoriji o nevihtnem oblaku nastane na njegovem spodnjem koncu nekak vrtinec s horizontalno osjo, ki meče zrna toče zopet nazgor. Pri tem so seveda še debele, dokler ne padejo končno na tla. Ta vrtinec nastane v višini pod 1500 m. Ker leži Kredarica nad to višino, se zrna ne morejo srečati, zato padejo že prvotna ledena zrna na tla, ko imajo še obliko sodre.

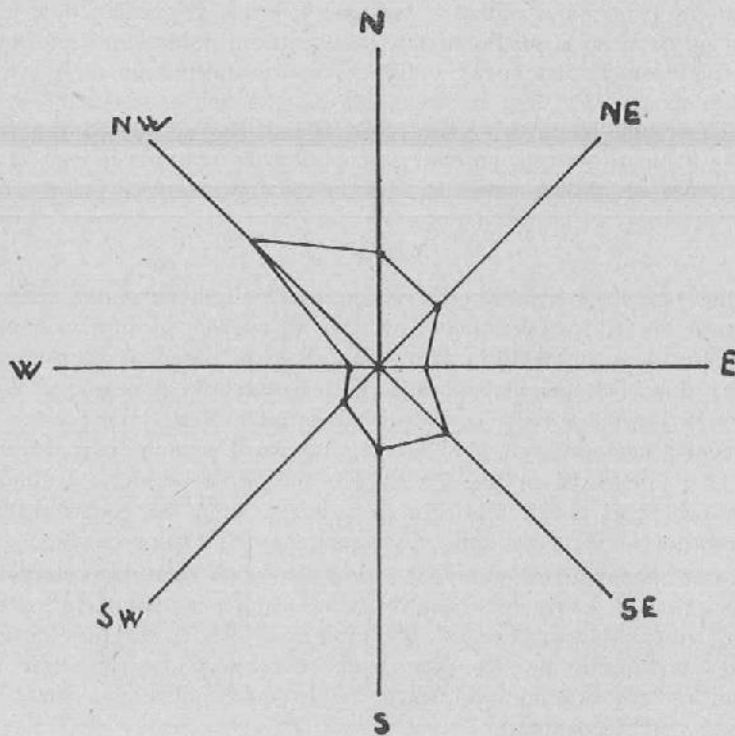
Vetrovi.

K dnevne meteorološkemu opazovanju po trikrat na dan spada tudi opazovanje smeri in jakosti vetrov. Na Kredarici ni bilo nobene posebne priprave za določanje vetra, temveč se je njegova smer ugotovila po smeri dima, odnosno nagibanja ali odpihavanja izvešenega robčka. Smer vetra je vedno tista, iz katere veter piha. Tudi jakost vetra se je samo ocenila s stopnjami od 0 do 12. Števílo 0 pomeni tišino ali brezvetrje, 12 pa najhujši orkan. Podatke v naslednji tabeli je treba razumeti na naslednji način: V juliju in avgustu je po 31 opazovalnih dni. Ker se opazuje trikrat na dan, je v vsem mesecu 93 opazovanj.

Od teh opazovanj se nato vpiše, kolikokrat je bila zaznamovana posamezna smer. V glavnem ločimo 8 glavnih smeri in tišine. Če seštejemo v spodnji vrsti srednje vrednosti, dobimo število 93. To števílko lahko tudi grafično upodobimo, in sicer tako, da vnesemo na vsako smer ravno toliko milimetrov (kolikor enot kaže število), nato oglišča zvežemo, kakor nam kaže pričujoča slika.

Leto	Mesec	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Tišine	Dni z vihar.
1900	julij	21	22	6	6	7	4	12	2	13	5
	avgust	26	8	9	11	19	5	3	10	1	11
1901	julij	10	5	4	26	7	14	2	25	0	2
	avgust	14	17	1	9	10	9	3	30	0	9
	september	(7)	(6)	(2)	(14)	(24)	(13)	(4)	(18)	(3)	(6)
1902	julij	8	6	11	11	8	3	6	39	1	5
	avgust	2	13	9	12	17	1	0	39	0	9
1903	julij	22	14	4	13	13	7	1	18	1	4
	avgust	17	4	3	19	10	11	1	25	3	3
Srednje vrednosti		15	11	6	13	11	7	4	24	2	6

Tako iz tabele kakor iz slike je razvidno, da je bila najbolj pogosto zaznamovana severozahodna smer. Od vseh 93 opazovanj odpade nanjo 24. Takoj za njo pride severna smer s 15 opazovanji, kot tretja sledi jugovzhodna smer s 13 opazovanji. Slika nam jasno pokaže, da ločimo v poletnih mesecih na Kredarici dve glavni smeri vetrov, severozahodno in jugovzhodno, od katerih pa je prvi skoraj dvakrat tako pogosta kakor druga.

Vetrovi na Kredarici so ciklonalnega značaja, to se pravi, veter piha proti tisti smeri, kjer leži trenutno jedro nizkega zračnega pritiska. S tega vidika ločimo v Sloveniji dva glavna vetrova, in sicer: zahod—jugozahod ter vzhod—severozahod. Da ta dva vetrova na Kredarici ne prideta do izraza, tiči vzrok v krajevni legi koče. Od zahodne in jugozahodne strani je koča zaščitená od samega Triglava, od severovzhodne pa od grebena Rži. Odprta je ravno na severozahodno in jugovzhodno stran. Zato je obilica vetrov iz teh strani. Na samem vrhu Triglava bi slika vetrov izgledala drugače. Gotovo bi prevladovali zgoraj omenjeni glavni smeri v Sloveniji.

Dalje opazimo, da je brezvetrje zelo redko na Kredarici. To je popolnoma razumljivo, kajti znano je, da je moč vetrov v višinah mnogo večja kakor pri tleh. Poleg tega se na Kredarici nahajamo že nad gozdno mejo. Gozd namreč zelo slabi moč vetra. Brezvetrja na planinskih grebenih sploh ni.

V zadnji koloni tabele so podani dnevi z viharjem. Pod viharjem razumemo veter, ki ima večjo stopnjo kot 5. Pri stopnji 5 piha veter s hitrostjo nad 40 km na uro. Povprečno je 6 takih dni na mesec. To je veliko, če pomislimo, da jih je toliko v Ljubljani v vsem letu. Iz zapiskov je razvidno, da so viharji dosegli tudi stopnjo 10, to je hitrost nad 100 km na uro. Viharji morejo pihati tako iz južnih kakor iz severnih smeri in morejo trajati zaporedoma po nekaj dni.

V planinah se razvijajo že večkrat omenjeni gorski in dolinski vetrovi. Iz zapiskov ni razvidno, v koliko se ti javljajo na Kredarici. Opazovalec pač ni bil o tej stvari poučen in ni nanje pazil. Gotovo se pojavljajo tudi na Kredarici in bi jih lahko ugotovil samo izobražen vremenoslovec. Dnevni dolinski vetrovi morajo pihati iz Vrat in iz Krme, medtem ko bi bilo ugotavljanje gorskega vetra nekoliko lažje, ker leži Kredarica visoko na grebenu. Lepo pa bi jih ugotovili v Aljaževem domu v Vratih.

Po letu 1945 se mnogo govori o zgradbi meteorološkega observatorija na Triglavu. Zaradi težav pri zgradbi pa se je ta ideja odložila na nedoločen čas. Vendar pa se bodo na Kredarici kljub temu vršila meteorološka opazovanja. Vzpostavila se bo redna meteorološka postaja I. reda z izobraženimi meteorologi. Na samem vrhu pa bi se postavila prenosna postaja. Tu bi opazovali samo v poletni dobi z aparati. Pred zimo pa bi se aparati spravili na Kredarici.

Na samem vrhu Kredarice se je že postavil totalizator. To je posoda, ki zajame padavine (dež in sneg) vsega leta in dobimo tako vsaj letno množino padavin. Opazovanja pa so pokazala, da je to mesto prevetrovno in bo treba postaviti še en totalizator na ledeniku.

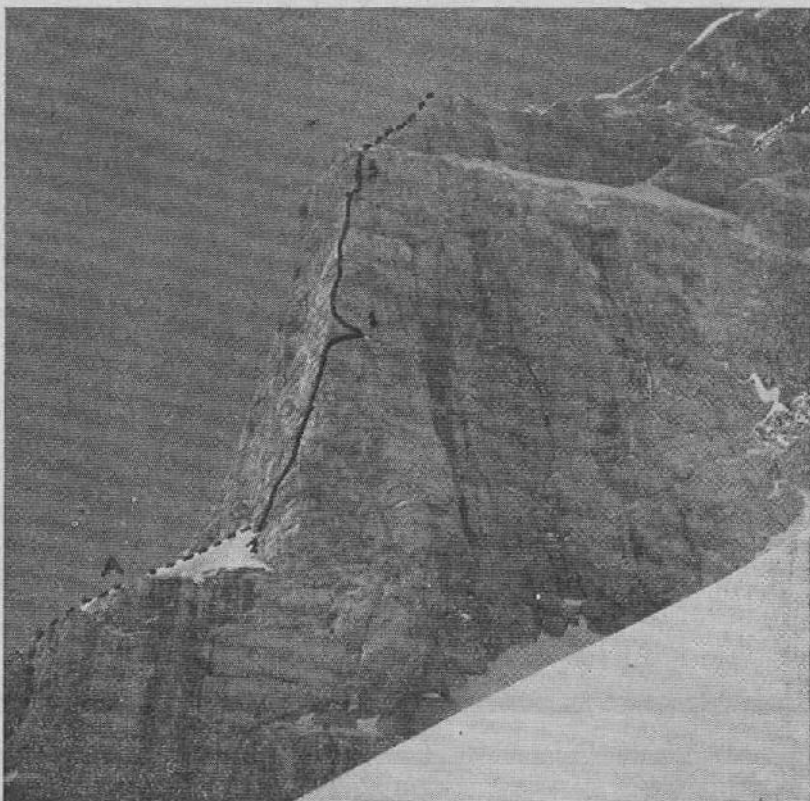
Marijan Perko:

DELO ALPINISTIČNIH ODSEKOV OD LETA 1945 DO 1951

Ko praznujemo pet let uspešnega dela v planinstvu, ugotavljamo ogromen napredek našega alpinizma in alpinistične organizacije. Preden bi razčlenjeval vsebino dela in organizacijske oblike alpinističnih odsekov, bi na kratko nakazal razvoj alpinističnih odsekov od začetnih težav pa do zadnjih uspehov. Pred vojno so bili organizirani alpinistični odseki le na Jesenicah, v Ljubljani, Mariboru in Prevaljah. Vojna vihra je pobrala najboljše. Po težki preizkušnji domovinske vojne so leta 1945 ostali še redki alpinisti, ki so v novi revolucionarni dobi pristopili k vzgoji in tradicijam planinstva in alpinizma. Leta 1945 in 1946 so že delovale organizirane plezalne skupine na Jesenicah, v Mojstrani, Kranju, Trziču, Mariboru, Kamniku in Celju; le te so se razvijale v okviru društva, medtem ko je imel povezavo z Glavnim odborom PZS le alpinistični odsek Ljubljane. Potreba po skupnem delu in koordinaciji vseh alpinističnih odsekov je bila vedno večja. Zato je Planinska zveza Slovenije 21. 2. 1947 pozvala vse te formirane plezalne skupine, ki so se od tega dne preimenovali v alpinistične odseke, na skupno delo, pošiljanje poročil, opisov prvenstvenih vzponov in kartotek.

Alpinistični odsek Ljubljane je organiziral v letu 1946 svoj prvi alpinistični tečaj na Kamniškem sedlu. Gorska reševalna služba je 1947 organizirala tečaj na Kamniškem sedlu, v katerem so sodelovali alpinistični odseki Celje, Trzič, Jesenice in Ljubljana. Še v istem letu so pričeli z organizacijo tečajev vsi ostali odseki. Značilne za te prve tečaje so nesreče, toda kljub temu je bil zagon vedno večji. V letu 1947 se je najbolj razvil alpinistični odsek Jesenice, ki je imel ta čas največ učnega kadra, izkušenih alpinistov in dolgoletne tradicije. S pomočjo Planinske zveze Slovenije so močnejše zaživeli AO Trzič, Kranj, Maribor, Celje, Kamnik in Mojstrana. Težave v vodstvu alpinističnih odsekov so bile skoraj povsod enake. Primanjkovalo je starejših alpinistov, ki bi lahko proučarino in uspešno vodili odseke. Kar je bilo dobrih, so bili tako obremenjeni, da niso zmogli vsega.

Leta 1948 so stopili v ospredje alpinistični odseki Ljubljana, Trzič in Kranj. Zbor alpinistov v Ljubljani je ugotovil močan dvig članstva ter vsestransko in živahno delovanje alpinistov. Alpinistični uspehi odsekov si sicer niso bili enaki, vendar so prvi kot drugi dosegli neverjetno velike uspehe. Ljubljanski alpinisti so si zgradili zavetišče pod Skuto, trziški pa zavetišče v Storžiču. S postavitvijo zavetišča III Za Akom v Martuljski skupini marjiivi Jeseničani ne prenehajo, ampak pripravljajo gradnjo zavetišča IV na Križkih podih. Na zboru alpinistov v Ljubljani 1. 1948 se je začrtalo bodoče delo AO-jev. Smer bodočega dela je bila, razširiti alpinistiko med najširše kroge. Predvsem je bilo potrebno dobiti nov kader alpinistov iz vrst planincev. S tem v zvezi so bile dane velike naloge AO-jem za ustanovitev novih alpinističnih odsekov širom po Sloveniji. Zajeti je bilo treba predvsem industrijske centre, t. j. delovno ljudstvo. Uspeh teh sklepov se je pokazal v naslednjem letu. L. 1949 so se s pomočjo močnejših alpinističnih odsekov, n. pr. Ljubljane, Jesenic, Celja ustanovili AO-ji v Zasavju (Hrastnik, Trbovlje, Zagorje), dalje v Prevaljah in na Jezerskem; tu so bili zajeti koroški kraji. Na Primorskem so je ustanovil alpinistični odsek v Novi Gorici in Postojni. Formirali so se še odseki v PD Sl. Bistrici, Domžalah Litostroju, pri Železničarju in na Univerzi. Najlepše uspehe v alpinističnem udejstvovanju je v tem letu dosegel alpinistični odsek Celje, Ljubljana, Univerza in Trzič. Vse-povsod opažamo močan dotok mladine, ki se je z neverjetno naglico uveljavila v gorah. Leta 1949 je bilo brez dvoma leto uspehov v zimski alpinistiki. V letu 1950 so načelniki alpinističnih odsekov na Kalu in v Vratih ugotovili, da se mora na prvem mestu pohvaliti uspeh zasavskih odsekov. Dasiravno se ne morejo ponašati s številom prvenstvenih vzponov, je bilo njihovo notranje

Severovzhodni raz Jalovca, zimska smer Perko-Zaletel
1. Vstop iz kegjišča, 2. lopa, 3. previs, A Hornova smer

življenje najbolj uspešno. Zelo lepe uspehe je dosegel AO Iskra. Samoiniciativno so AO-ji pričeli z izdelovanjem opreme. Zaradi ugotovljenih napak so se v tem letu odpravili naslovi instruktorjev, »vrhunskih« alpinistov in pripravnikov. Da se je zatrl tekmovalni duh, so se odpravile evidenčne pole. Ob koncu leta 1950 je število alpinističnih odsekov naraslo na 26 s 789 člani in planinci. V tem letu opazamo vsestransko alpinistično udejstvovanje. Doseženi so bili plezalni uspehi, ki se dajo primerjati z inozemskimi. Tudi nesreče v vrstah alpinističnih odsekov so se precej omejile. K vsem uspehom je brez dvoma pripomogla močna materialna pomoč društev in Planinske zveze, ki je za rekvizite, opremo in tečaje vlagala znatne zneske. Podjetja in ustanove so nudile ugodnost pri dopustih, mladi rod alpinistov pa je pokazal dragoceno navdušenost za dejanja. Tako ima razvoj alpinizma v petih letih pokazati celo vrsto uspehov in vzponov, ki bodo za vedno zapisani v zgodovini našega alpinizma kot doprinos mlade socialistične generacije.

Pregled dela alpinističnih odsekov od 1946—1951

Leto	Člani	Planinci	Letni vzponi	Zimski vzponi	Let. prv. vzponi	Zim. prv. vzponi	Tečaji	Ud. ure	Predavanja
1946	51	72	211	61	—	—	3	1173	15
1947	81	76	615	112	—	—	8	3193	15
1948	120	179	924	422	—	—	15	8530	122
1949	140	267	1015	512	—	—	28	12377	547
1950	201	588	1071	646	—	—	53	15799	759

V letu 1946 in 1947 so bili forsirani alpinistični odseki: Ljubljana, Jesenica, Maribor, Celje, Kranj, Tržič, Mojstrana, Kamnik.

V letu 1948 še: Radovljica, Jezersko.

V letu 1949: Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Prevalje, Nova Gorica, Postojna, Sl. Bistrica, Domžale, Litostroj, Železničar, Skofja Loka, Gorje, Univerza.

V letu 1950: Iskra, Kranjska gora, Krško.

Alpinistični odsek Krško in Zagorje sta se zaradi notranjih sprememb začasno razformirala.

DRUŠTVENE NOVICE

IZ OBČNIH ZBOROV

PD Brežice ima 312 članov in namerava pomagati PD Krško pri gradnji doma na Lisci. **PD Hirska Bistrica** je urejalo Cankarjevo kočo na Linsčakih in zbiralo material za obnovo kočice vrh Snežnika. Priredili so propagandne izlete na Milorijo, Planinec, Kozljek in Snežnik, na Snežnik tudi pozimi. **PD v Majšperku** je sklenilo postaviti kočico na Donački gori, kjer temelji že stoji. **PD Medvode** je odstopilo gradnjo kočice na Ratitovcu društvu v Železnikih. **PD Novo mesto** je dogradilo kočico pri Gospodični na Gorjancih. Lani je imela že preko 1000 obiskovalcev. **PD Rateče—Planica** je praznovalo 50letnico prve kočice na svojem področju s planinsko akademijo. Adaptacije kočice v Tamarju niso mogli izvršiti zaradi pomanjkanja denarja. Koča je imela čez 5000 vpisanih obiskovalcev. **PD Vladnih ustanov**, ki mu predseduje dr. Miha Potočnik, se bori z organizacijskimi težavami. Ima preko 2000 članov in 43 skupin, nima pa svojega področja, niti lokala. Člani so na občnem zboru izčrpano pretresali vprašanje svojega društva in sklenili med drugim, da bodo zidali postojanko na Krimu, da bodo markirali na področju, dodeljenem od PZS, da bodo ustanovili smučarski odsek in poživili delo v AO.

RAZGLED PO SVETU

»Bergo der Welt« izdaja »Schweizerische Stiftung für Alpine Forschungen«, ki je leta 1939 organizirala ekspedicijo v Himalajo (Garhval). Pri noki imamo l. zvezek l. 1946, prepleten s spomini na drugo svetovno vojno. Zanimiva je razprava Luciena Deviesa o francoskem alpinizmu med vojno, ki je kljub najtežjim preizkušnjam Francije ohranil svojo življenjsko moč. Devies pravi, da do l. 1948 Francozi niso dosegli mednarodne višine in da niso imeli svoje prave alpinistične tradicije. To

je ustvarila šele G. H. M. (Groupe de la Haute Montagne) po prvi svetovni vojni. Po porazu l. 1940 so se izvršile v francoskem planinstvu nekatere organizacijske spremembe, glavna naloga pa je bila vzgoja mladega rodu. »Duh revanše je dal tu vzgled največje predanosti.« Ustanovili so vrsto alpinističnih šol, ki so prirejali v vseh gorskih področjih svoje tečaje in taborce za 20 do 40 učencev. Samo v letu 1940 je šlo skozi te šole 200 učencev. CAF (Club Alpin Français) in F. F. M. (Fédé-

ration Francaise de la Montagne) sta sodelovala z drugimi mladinskimi organizacijami (skavti, gozdovniki). Iz tega se je l. 1945 razvila U. N. C. M. (Union Nationale des Campo de Montagne — nekaka taborniška organizacija), poleg nje pa je delovala še organizacija Jeunesse et Montagne (Mladina in gore) z nalogami predvojaške vzgoje. Pri tem je prišlo do raznih pretiravanj, češ Francija se bo obnovila z alpinizmom, ta šport je treba dati množicam. Devics pri tem ugotavlja, da bi vrednost gora pri tem padla, če bi izgubila svojo divjino in samoto. Tudi se mu zdi, da bo Francoza, hiperindividualiste, pač težko vzgojiti za skupnost s tako individualističnim športom, kot je alpinizem. Preveč »šolanja« v tem športu ni kaj prida.

Ze v l. 1942 in 1943 so francoski alpinisti dosegli krasne uspehe kljub težavam raznih vrst. Parižani so izgubili prvenstvo, ker so težje prišli do gora kot obgorski plezalci. Imena, ki so tedaj zablestela, so: Maurice Herzog, dr. Oudot, Micheline Blachère-Morin, Karakine Gurekian, Revel, Gaston Rebuffat, Lionel Terray, Frendo itd. Seznam najtežjih tur v vojnih letih je bogat in izpričuje obnovitveno voljo in podjetnost francoskega naroda. Po vojni država izdatno podpira alpinizem, čeprav ima to tudi svoje slabe strani.

Zanimiva, s precejšnjim znanstvenim aparatom opremljena je razprava Marcela Kurza o kronologiji višinskih rekordov. Diagram rekordov pokaže do 18. stoletja najvišjo doseženo točko Kara—Koram sedlo in Chimborazo (vrh 6310 m, dosežena točka do 18. stol. ca. 5500 m). V 19. in 20. stol. je človek napredoval za 3000 m. V zadnjih 26 letih je dvakrat dosegel višino 8500 m na Mount Everestu.

Pomembnejše razprave so poleg številnih, lepo pisanih poročil o turah Bucherjeva o plazovih, dr. Štampflijeva o fizioloških učinkih bivanja v visokogorju in dr. Rocha o pervitini. Dr. Štampfli pravi, da se gorska bolezen nad 3000 m nad morjem prime vsakega zdravega človeka in da jo prav zato poučuje fiziologija, ne pa patologija. Bolezen je prvi odkril jezuit Aosta, ki je l. 1590 hodil

po perunanskih Andih. 1778 je njegova opazovanja potrdil de Saussures na Mont Blancu, v zač. 19. stol. pa so jo opazovali v azijskih gorah. Izkušnja kaže, da nastopi v Himalaji šele pri 5000 m, v Andih pri 4000 m. Pomanjkanje kisika povzroča spremembe v presnavljanju, v krvi, v dihanju itd., čemur pa se telo v nekaj dneh privadi. Zato »napade« ta bolezen predvsem tiste, ki so prvič v gorah, in tiste, ki v kratkem času premagajo veliko višinsko razliko. Medicina že razpolaga z zdravili, ki takim pomaga, n. pr. amonijev klorid, ki preprečuje krvno alkalozo. Najbolje pa je, da se človek spremembam privadi z daljšim bivanjem v višini 2000—2500 m. Zanimiva so opazovanja gorske bolezni na Jungfraujochu (3457 m). Tu ni težjih simptomov bolezni (bruhanje, omedlevica, splošna oslabeledost, glavobol, vrtoglavica itd.), pač pa sta Sommer in Wilbrandt opazila predvsem vpliv višine na duševne funkcije. Mnogi turisti dobe cianozo, sinjastordečo barvo kože, ki nastopa zaradi pomanjkanja kisika v krvi in zaradi počasnejšega obtoka. Očitna je splošna klepetavost in kričava zabava. Najpohlevnejši dovtipi, ki se jim v dolini komaj posmehneš, žanjejo tu hvaležen krohot. To sproščenost in prepričanje, da je vse v redu in celo duhovito, kar pleteničš tu, so zdravniki opazili pri vseh slavnostnih govornikih na Jungfraujochu. Če se tak govornik razčveka dalj od deset minut, se pri vseh poslušalcih prikaže nadaljnji simptom gorske bolezni: dremavica. Kljub tej pa se v tej višini vsaj prvo noč slabo spi. Težka glava in velika žeja te obračata po postelji. Če pa že zaspiš, je dihanje neenakomerno, kakor pri vsch boleznih s pomanjkanjem kisika v krvi (opazoval Cheyne—Stokes). Švicarski zdravniki so zadnja leta zbrali bogat material. Opazovali so vpliv klime in vremena na organizem in ugotovili n. pr., da je občutljivost prstov v prvih dneh bivanja v gorah večja, da je občutljivejši tudi jezik, da je želodčna sekrecija manjša, prebavljanje počasnejše. Zato jej v gorah večkrat, a po malem, čim manj beljakovin, čim manj mesa, kvečjemu

ekstrakte, ki pospešujejo sekrecijo. Med jedjo ne pij vode, ki redči že tako redki žolčni sok. Dr. Maurice Roch v članku »Pervitin v službi alpinizma« zavrača njegovo uporabo, pač pa priporoča, da imej slehern alpinist vsaj 12 doz pervitina vedno pri sebi. Pervitin je sintetično zdravilo, ki ga svet pozna šele od l. 1938. Pred vojno so o njem mnogo govorili, ker so ga jemali letalci pred nočnimi poletji. Formula za pervitin je: $C_8H_8 - CH_2CH(NH_2)CH_3$. Sorodne sestavine so adrenalin in efedrin (ekstrakt kitajske zeli — ophebra helvetica). Podobno učinkuje tudi nemetilirani bencedrin. Pervitin je strup, ki preganja potrebo po spanju in občutek utrujenosti, vzbuja pa samozavest, iniciativo, občutek ugodja. Uporabljajo ga pri operacijah, porodih, preboleznikih, pri obolenju centralnega živčnega sistema samo po zdravnikovem navodilu. Pervitin utegne dobro služiti duševnim delavcem, toda bog ne daj, da bi se ga navadili, pervitinomanija se strašno težko ozdravi. Športniku bi pervitin samo škodil, saj dejansko ne povečuje moči, marveč le zabriše svareča znamenja utrujenosti in omogoča s tem napenjanje in naprezanje mišic, srca in živcev do kraja. Poslednje rezervne moči se izrabijo, v celicah se kopičijo odpadne snovi, kar povzroča izčrpanost in zastrupljenje, ki se utegne končati s smrtjo.

Alpinist pa imej pervitin pri sebi, saj utegne priti do naključij, ki jih drugi športniki sploh ne poznajo. Uporabi pa ga le v skrajnem primeru, če gre za življenje.

UIAA je v svojem bulletinu št. 2 marca 1951 sporočila, da bo prihodnja skupščina od 6. do 13. julija 1951 na Bledu.

Žičnica (Télépherique) na **Matterhorn** še ni uradno dovoljena. Da bi do tega sploh ne prišlo, je UIAA osnovala »Komite za varstvo Matterhorna«, v katerem so zastopane skoro vse pomembne evropske planinske organizacije.

VAVÖ (Verband Alpiner Vereine Österreichs) je naslov centralne planinske organizacije v Avstriji. Ima 170.000 članov, 670 koč in 50.000 km

steza in poti. Predseduje ji dr. Karl Prusik.

Mountain Club of East Africa se je preimenoval v **Mountain Club of Kenya**.

Marcel Schatz, član francoske himalajske ekspedicije je predaval v Münchenu kot gost Nemške planinske zveze o Anapurni. Spremljal ga je Henri de Ségogne, vodja francoske himalajske ekspedicije l. 1936. Schatz bo predaval tudi v drugih nemških mestih. Pri pozdravih je bilo mnogo govorjenja o sodelovanju med narodi, o »evropski navezi«, francoski minister Louis Roché pa je pri tem želel, da bi človeštvo vendarle že doseglo najtežji vrh: Mir.

Härtel iz Kassla poroča v *Mitteilungen DAV* marca 1951 o svojem obisku v Sloveniji, o naši planinski organizaciji in naših ljudeh.

»**La Montagne**«, št. 1—2, 1951: Revija bo imela letos pet številok namesto štiri. Jean Pantelecci piše o smučanju na Korziki, Lucien Malus o doživetjih v ozebniku Gaube (Coulair de Gaube), Maurice Lenoir o severni steni Col du Peigne. Poslednji je članek posvetil Francisu Aubertu, enemu od najboljših francoskih alpinistov, ki se je ponesrečil v gorah. Dr. Minvielle prinaša članek in zanimive slike iz Pirenejev (Le Barranco de Mascun). Pretresljivo je Truffautovo poročilo o slavnostni konferenci »Zmaga nad Anapurno«, 24. januarja t. l., ki so se je udeležili najvišji civilni in vojaški predstavniki francoske republike, generali, njegova ekscelencija general Stanker Shamsheer Jany Bahadur Rana, nepalski poslanik, z ženo in sinom, indijski poslanik i. dr. Dvorana Pleyel je bila nabito polna. — Ko je Maurice Herczog prišel s filmom do taborišča V. ter rekel: »Zdaj pa nimam več slik...« in nato pripovedoval, kar se je zgodilo potem, »so mnogi jokali«. Maurice Herczog je osvojil ne samo prvi osemtisočak, temveč tudi srca Francozov.

Pogledi na Anapurno (Regards vers l'Annapurna, Editions Arthaud, Grenoble—Paris 1951, je zbirka fotografij iz anapurnske ekspedicije.

Eric Shipton je eden od največjih sodobnih angleških alpinistov. Začel je v Dauphinéji, naredil večino klasičnih tur v Alpah, nato več let živel v vzhodni Afriki, kjer je odkril Ruvenzori. Nato je bil l. 1931 v Kametu, 1933, 1935, 1936, 1938 je naskočil M. Everest, l. 1934 Nanda Devi, l. 1937 do 1938 Karakoram. Vojna ga je dobila v divjinah Shaktigama. V himalajskih ekspedicijah je začel uvajati tako imenovane »lahke« ekspedicije, kjer sta »sahib« in »sherpas« pri naporu enaka in enakopravna. Francozi so lani prevedli njegovo knjigo o gorah. Marcel Schatz izjavlja, da še ni bral tako resnične izpovedi o življenju in težavah v velikih višinah kakor v Shiptonovem opisu »M. Everest 1933.«

»Der Bergkamerad«, je tednik za planince, smučarje in turiste. Izhaja v Münchnu, izdaja in zalaga ga planinska založba Rudolf Rother. Nekaj drobtin iz 14 zvezkov od decembra 1950 do marca 1951:

Heini Harrer je zapustil Lhaso v Tibetu in biva zdaj v Gyantseju v Indiji.

Novo francosko ekspedicijo v Himalajo pripravlja sekcija v Lyonu.

Avstrijska revija »Berge und Heimat« se zavzema zoper to, da bi se v nemščino prevajali naslovi utrjenih planinskih organizacij. N. pr.: CAF naj tudi v nemščini ostane Alpenclub ali še bolj Club Alpin Français, nikakor pa ne Französischer Alpenverein, češ da je Alpenverein nekaj specifičnega za nemške in avstrijske planinske organizacije. Bergkamerad pripominja k temu, da se to načelo pač lahko uporablja, dokler gre za jezike, ki Nemcu »leže«, ki jih obvlada. Toda kako ravnati pri planinskih zvezah slovanskih dežel, n. pr. slovenske planinske zveze? Vsekakor se skriva v mnenju revije »Berge und Heimat« pretirana skrb za ugled in zjamčenost svoje firma. (Sicer pa smo nekaj podobnega lahko opazili tudi pri nas, ko so se nekateri »stara« planinska društva zbalala za svoje tra-

dicionalno dostojanstvo, ko je zraslo na desetine novih mladih društev.

Množičen vzpon na Popocatepetl v Mexiku je terjal dva mrtva in 10 težko ranjenih. Na vrhu, visokem 5455 m so nameravali prirediti mašo in blagosloviti zastave planinskih društev Sev. in Južne Amerike ter Evrope. Od 5000 turistov jih je zaradi nenadnega snežnega viharja doseglo vrh komaj 300. Tudi duhovnik ni prispel na vrh.

M. Puntigam poroča v 10. št. ŐAZ o avstrijskem obisku v naših Alpah.

Luis Trenker, širom po svetu znani avtor filma »Gore v plamenih« in mnogih drugih, je v svojem povojnem filmskem delovanju samo še senca nekdanjih dni. »Dvoboj v gorah« ni več gorniški film, marveč film z gorsko scenerijo, v kateri odmeva napet, razburljiv boj med tihotapcem, ki ga igra Trenker, in finančno stražo.

V ZSSR so uvedli orientacijske smuške teke, ki jih že dalj časa poznajo v Skandinaviji. Rusi so k teku pridejali še plezanje v lažjem svetu v skupinah. V tem delu tekme se ocenjuje obzirnost do soplezalcev: za vsak kamen, ki ga sproži plezalec, se odbije 20 točk.

Plazovi so se v letošnji zimi prožili tudi tam, kjer jih doslej ni nikdo pričakoval. Tudi reševalna služba je prišla do mnogih izkušenj, predvsem pa ponovno do tega, da se z iskanjem ne sme odnehati. Saj so nekega delavca v Avstriji po 12 dneh izkopali živega.

Italijanski alpinizem se je 21. februarja letošnjega leta spominjal 50 letnice rojstva Emilia Comicija, zmagovalca severno stene Velike Zinne in severovzhodne stene v Civetti (»diritissima«). Njegovi biografi ga imenujejo plezalski genij Italije.

V Heiligenblutu in Kaprunu so to zimo delali poskuse z raketami za načrtno proženje plazov v akcijskem radiju 3,5 km.

Vabilo na naročilo

Pri pregledu in končni ureditvi naše stare zaloge **Planinskega Vestnika**, ki je začel izhajati l. 1895 (Osrednje planinsko društvo je bilo ustanovljeno l. 1893) smo ugotovili, da bi bilo še nekaj kompletnih letnikov PD in članom na razpolago:

1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 s prehodno št. za l. 1915—1919 (skupaj 1 letnik), 1921, 1925, 1926, 1927, 1928, 1931, 1932, 1938, 1942, 1943, 1944, **Zbornik** 1945, 1946, 1947.

Planinska društva in planinci, preglejte svojo knjižnico in kompletirajte, kar zahteva planinska disciplina.

Posebej opozarjamo PD in člane na **Zbornik** iz leta 1945, ki pomeni važen mejnik in novo izhodišče v planinsko slovstvo.

Kazalo za štirideset letnikov **Planinskega Vestnika** I (1895) — XL (1940) je sicer od letnika 1940 kot št. 11 in 12., dobi se pa tudi v posebnem odtisu. Kazalo je dragocen kazipot v planinsko literaturo.

Za pregled zgodovine slovenskega planinstva služite ilustrirani **Jubilejni številki** 6—7 in 8—9—10, ki sta izšli ob štiridesetletnici Osrednjega planinskega društva, Ljubljana, leta 1933.

Planince iz Maribora in Celja posebej vabimo na naročilo **Mariborske številke** iz l. 1939 in **Celjske številke** iz l. 1940.

Planinska društva še opozarjamo, da je koristno in priporočljivo, da si nabavijo za svoje planinske postojanke vsaj nekaj literature in **Planinski Vestnik**. Planinci so čisto v slabem vremenu vezani na kočo in si želijo planinskega berila.

Cenc: **Planinski Vestnik** 150 din. **Zbornik**, 1945 broš. 110, vez. 150 din. **Kazalo** l. 1940 50 din. **Jubilejni številki** 1933 100 din. **Mariborska štev.** 30 din. **Celjska štev.** 30 din. Posamezna številka do l. 1910 po 15 din, od l. 1911 10 din.

Naroča se pri **Planinski zvezi Slovenije**, Ljubljana, Liko-zarjeva ulica — leseni provizorij št. IV.

UREDNIŠKA OPOMBA

6. številka **Planinskega Vestnika** je bila namenjena mladim alpinistom. Zaradi pomanjkanja papirja pa smo morali znižati obseg številke na 32 strani in zato nismo mogli objaviti vseh poslanih člankov. Prišli bodo na vrsto v prihodnjih številkah.

T
VSEM OKRAJNIM MAGAZINOM IN
OKRAJNIM ZVEZAM KMETIJSKIH
ZADRUG TER POTROŠNIŠKIM ZA-
DRUGAM IN OSTALIM MAGAZINOM!

Irgovsko podjetje

z galanterijo na debelo

L J U B L J A N A
S V. P E T R A C E S T A 1

Vam nudi bogato zalogo raznega galanterijskega in drobnega blaga, kakor: nahrbtnike, aktovke, kovčke, steklenino ter drugo blago, kakor tudi razno pohištvo: stole, omare, itd.

Skladišče za „GALANTERIJO“ Sv. Petra cesta št. 1

Skladišče za „STEKLO“ Javna skladišča, Tyrševa c. 33

DRŽAVNO GOSPODARSKO PODJETJE

„Slovenijašport“

LJUBLJANA
TYRŠEVA CESTA 8

S SVOJIMI PODRUŽNICAMI:

MARIBOR, Gosposka 19
CELJE, Stanetova 9
JESENICE, Cankarjev trg 3
NOVO MESTO, Gl. trg 34
SOLKAN,
Ulica IX. Korpusa 158

vam nudi

fizkulture potreščine
za vse panoge športa